

ARKISTO- JA REKISTERITIEDOT

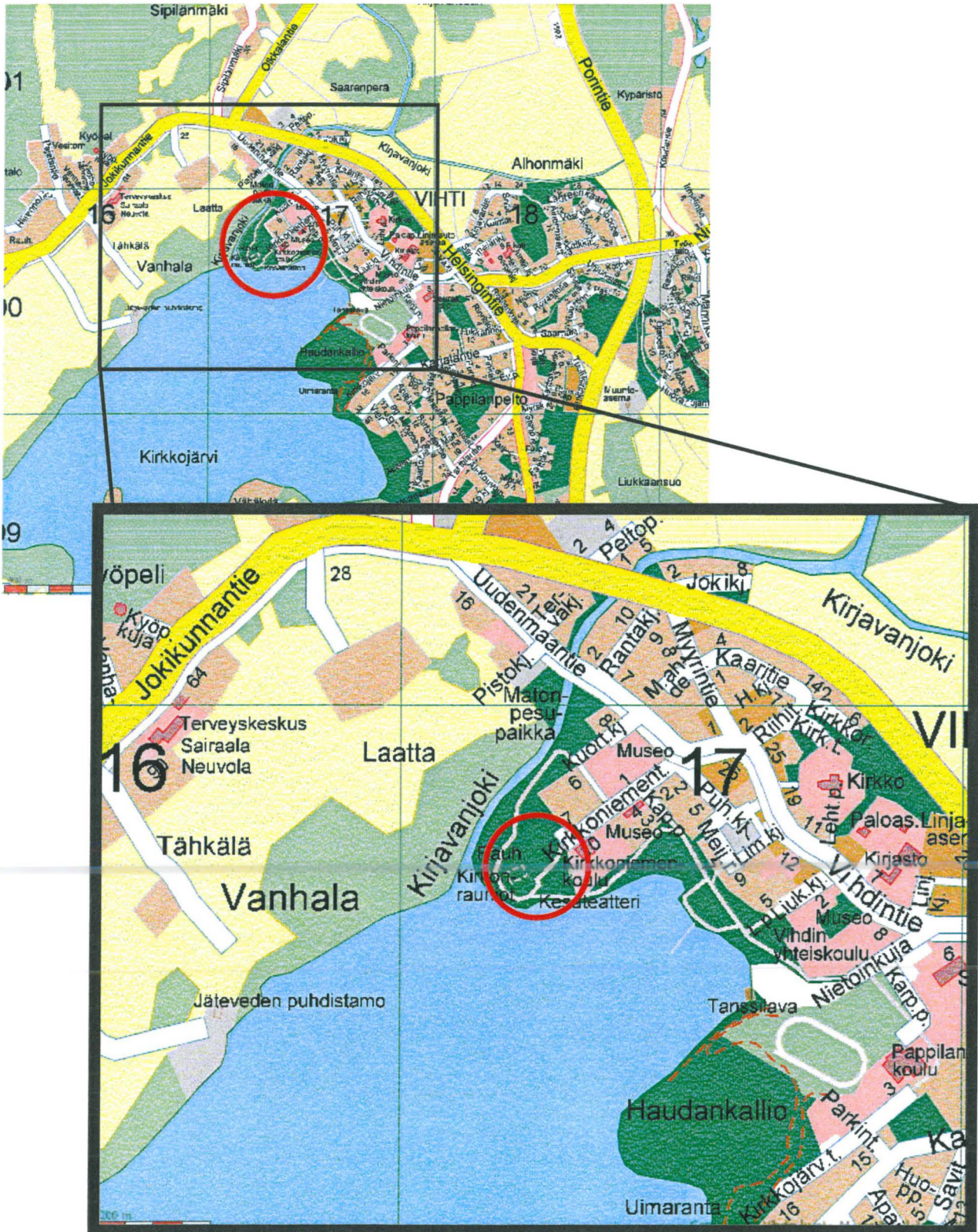
Vihti Kirkkoniemi

Pyhän Birgitan kirkonraunioiden muinaismuistoalue

Kunta:	Vihti
Kylä/ kaupunginosa:	Niuhala
Tutkimuksen laji:	Koekaivaus
Kohteen ajoitus:	Esihistoriallinen ja keskiaikainen
Peruskarttalehti:	204106
Yhtenäiskoordinaatit, alueen keskipiste:	pkoo= 6703691, ikoo= 3351994, zkaa= 42,50
ETRS-TM35FIN	
-tasokoordinaatit:	p= 6700877, i= 351885, z= 42,50
Maanomistaja:	Vihdin seurakunta
Tutkimuslaitos:	Vihti-Seura ja Vihdin museo
Kaivauksenjohtaja:	FM Tiia Salo
Kenttätyöaika:	5.-16.7.2010
Tutkittujen alueiden laajuus:	10 m ²
Tutkimusten kustantaja ja tutkimuskustannukset:	Vihti-Seura ry ja Vihdin museo 10 091,57 euroa
Löydöt:	KM2010048:1-83. Diarointipäivämäärä 26.7.2010.
Rahakammioon toimitetut rahat:	
Mustavalkonegatiivit:	Vihdin museon kuva-arkisto, 773:1-25
Digitaaliset kuvatallenteet:	Vihdin museon kuva-arkisto, 773a:1-94
Aikaisemmat tutkimukset ja tarkastuskäynnit:	1906 Juhani Rinne, ei määritelty (koekaivaus) 1946 J. Voionmaa, kaivaus (raunion kaivaus) 1960 E. Järventaus, J. Voionmaa ja A. Sinisalo, tarkastus 1961 Jouko Voionmaa, kaivaus (asehuoneen perustuksen etsintä) 1962 E. Tohka, tarkastus 1979 Pasi Kaarto ja Marja-Terttu Knapas, tarkastus 2008 Päivi Maaranen, tarkastus
Aikaisemmat löydöt:	V. 1946 kaivauslöydöt: KM Historialliset kokoelmat 46-36:1-31.
Arkistoitu kirjeenvaihto:	Kaivausluvan diaarinumero 001/302/2010.
Kirjallisuus ja muut lähteet:	
Kaivauskertomuksen sivumäärä:	27 sivua + liitteet, yhteensä 54 sivua
Liitteet:	LIITE 1: Karttaluettelo LIITE 2: Yleiskartta koekaivausalueesta LIITE 3: Profiili ja tasokartat LIITE 4: Luettelo mustavalkonegatiiveista LIITE 5: Luettelo digitaalisista kuvatallenteista LIITE 6: Löytöluettelo LIITE 7: Konservoidut esineet

Alkuperäistä kaivauskertomusta, kuvia ja negatiiveja säilytetään Vihdin museon arkistossa. Kopioita tutkimuskertomuksesta säilytetään Museoviraston Rakennushistorian osaston arkistossa, Vihdin kunnan arkistossa sekä Vihdin seurakunnan arkistossa.

Kartta kaivausalueen sijainnista.
 Pohjakartta: © Vihdin kunnan mittaus-toimi 2011.

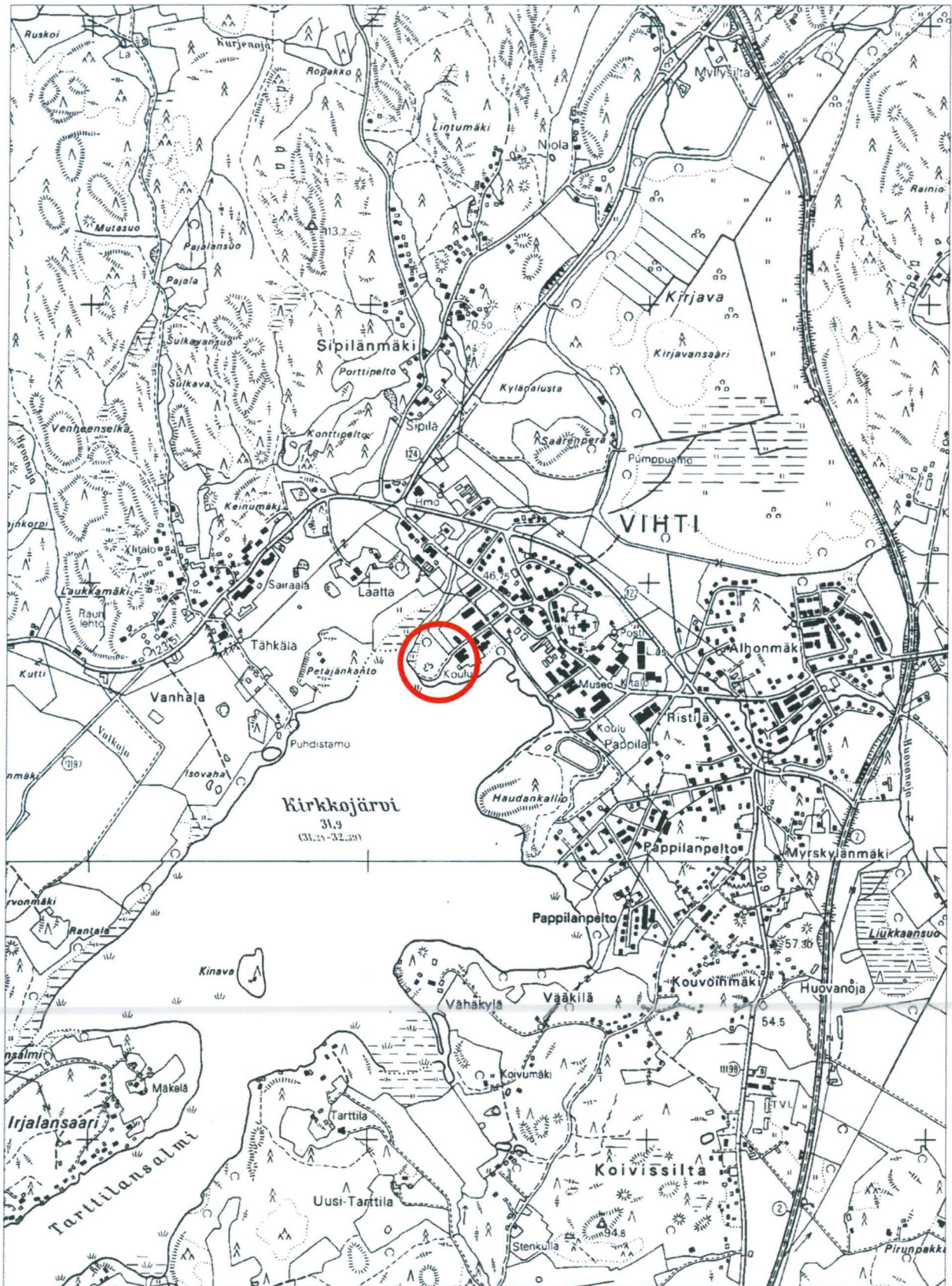

TIIVISTELMÄ

Vihti-Seura ry suoritti yhdessä Vihdin museon kanssa kesällä 2010 kahden viikon mittaiset koekaivaukset Vihdin Kirkkoniemen Pyhän Birgitan kirkonraunioiden muinaismuistoalueella. Koekaivaukset rahoitti Vihti-Seura ry ja Vihdin museo ja kaivausbudjetti jälkitöineen ja konservointikuluineen oli 10 091,57 euroa. Yhteistyössä kaivauksissa toimivat myös Vihdin kunta sekä Vihdin seurakunta, jonka omistamalla maalla kaivausalue sijaitsee. Koekaivauksissa maata avattiin yhden neliömetrin kokoisina koeruutuina kirkolle johtavan hiekkatien molemmille puolin yhteensä 10 m². Koeruudut tehtiin 40 m mpy:n korkeuskäyrän yläpuolelle, jolloin välttyttiin kajoamasta kirkkomaahan. Kaivaukset järjestettiin yleisökaivauksina.

Tutkimusten tarkoituksena oli löytää historiallisista lähteistä tunnettu kellotapulin sijaintipaikka sekä merkkejä varhaisemmasta ihmistoiminnasta. Koekaivauksilla löydettiin merkkejä ihmistoiminnasta aina esihistorialliselta ajalta nykypäivään saakka. Suoria todisteita tapulin sijaintipaikasta ei löytynyt mutta esiin tullut palokerros historiallisten karttojen mukaan oikealla kohdalla viittaisi mahdollisesti tapulinpaikkaan. Asian selvittämiseksi tarvitaan jatko-tutkimuksia.

PERUSKARTTAOTE

SISÄLLYSLUETTELO

Johdanto	7
Alueen topografia ja luonnonolosuhteet	8
Historiallinen kartta-aineisto	9
Pyhän Birgitan kirkon ja kellotapulin historiaa	10
Tutkimushistoria	11
Tutkimuskysymyksiä	12
Tutkitut alueet ja tutkimusmenetelmät	12
Tutkimushavainnot	19
Yhteenveto	26
Lähteet	27
Liitteet:	
Liite 1	Karttaluettelo
Liite 2	Yleiskartta koekaivausalueesta
Liite 3	Profilii- ja tasokartat
Liite 4	Luettelo mustavalkonegatiiveista
Liite 5	Luettelo digitaalisista kuvatalenteista
Liite 6	Löytöluettelo
Liite 7	Konservoidut esineet

JOHDANTO

Vihti-Seura ry ja Vihdin museo suorittivat kesällä 2010 arkeologiset koekai-
vaukset Vihdin Kirkkoniemen Pyhän Birgitan kirkonraunioiden muinaisjään-
nösalueella. Tutkimukset olivat jatkoa Vihti-Seuran kotiseutuarkeologisille
tutkimusprojekteille, joita on järjestetty Vihdissä aikaisempina vuosina.

Koekaivausten erityisinä tutkimustavoitteina olivat Pyhän Birgitan kirkkoon
liittyneen kellotapulin paikantaminen sekä kirkkoa aikaisemman ihmistoi-
minnan etsiminen maastollisesti suotuisalta Kirkkoniemeltä.

Kaivauksilla työskenteli kaivaustenjohtaja FM Tiia Salon lisäksi piirtäjä HuK
Teemu Tiainen. Kaivaukset järjestettiin yleisökaivauksina, jolloin niillä työ-
skenteli 2-10 vaapaehtoista kaivajaa päivittäin. Kaivajissa oli mukana mm. vih-
tiseuralaisia, jotka olivat osallistuneet Vihti-Seuran aikaisemmin järjestämille
yleisökaivauksille. Lisäksi kaivauksille osallistui Vihdin lukion opiskelijoita,
jotka saivat osallistumisestaan kurseja hyväksi luettua. Kaivausten aikana
heinäkuussa lämpötila ylitti jokaisena päivänä hellerajan. Kaivausten vastuul-
lisena johtajana toimi Vihdin museon johtaja Pirkko Aurell.

Jälkityöt suoritettiin heti koekaivausten jälkeen Vihdin museon tiloissa. Esine-
löytöjen puhdistuksen, luetteloinnin ja numeroinnin sekä karttojen puhtaaksi
piirtämisen suoritti piirtäjä. Kartta-analyysit ja kaivauskertomuksen laati kai-
vaustenjohtaja.

Vasemmalla: Kaivausalue rauniokirkolta päin katsottuna. Koeruudut sijoitettiin mäkeen kylään
johtavan tien molemmiin puolin.

Oikealla: Kaivauskelit olivat koko kaivausten ajan helteiset. Aurinkoa vastaan jouduttiin suojautu-
maan erilaisin konstein.

ALUEEN TOPOGRAFIA JA LUONNONOLOSUHTEET

Vihdin Pyhän Birgitan muinaisjäännösalue sijaitsee etelään ja kaakkoon viettävällä rinteellä. Kirkonrauniot sijaitsevat tasanteella korkeudella n. 35 – 40 m mpy. Kirkkojärvi rajaa Kirkkoniemeä, jolle ominainen kasvisto on kosteaa lehtoa. Luoteesta Kirkkoniemeä rajaava vesi on Kirjavanjoki.

Koekaivausalue sijaitsee korkeudella 40 – 48 m mpy. Koekaivausalueen puusto on koivua, pihlajaa, vaahteraa ja katajaa. Alueen kasvillisuus on ketokasvillisuutta. Kedolla kasvaa mm. puna-apilaa, nokkosta sekä arkeofyyttikasvi tummaatulikukkaa. Tätä arkeofyyttia löytyi kaivausalueelta kirkonraunioiden itäisen ulkoseinämän kohdalta, kedolla kirkolle johtava tien länsipuolella sekä tien itäpuolella olevan kalliopaljastuman kohdalta. Myös toinen arkeofyyttikasvi, keltimo, kasvaa kirkolle johtavan tien länsipuolella.

Kivikirkon seinämuurin vieressä ja ylempänä rinteessä kasvaa tummaatulikukka.

HISTORIALLINEN KARTTA-AINEISTO

Vanhin Vihtiä ja Vihdin keskiaikaista kirkkoa esittävä kartta on peräisin vuodelta 1688.

Vihdin Pyhän Birgitan kirkon aluetta esittävä vanhin kartta on peräisin vuodelta 1688. Tässä Lohjan seurakuntaa ja sen eri kappeliseurakuntien välisiä matkoja esittävässä kartassa on Vihdin kirkko esitetty oletettavasti melko yleisessä muodossa, mutta on huomionarvoista, että kirkon ympäri kulkevaan kirkkoaitaan on piirretty katettu läpikäytävähuone. Sen sijaan kartassa ei esitetä kirkosta erillistä kelloapulua, jollainen kuitenkin Vihdin kirkkoherra Hippingin mukaan oli jo rakennettu kuusi vuotta aiemmin¹.

PYHÄN BIRGITAN KIRKON JA KELLOTAPULIEN HISTORIAA

Vuonna 1682 rakennettiin Pyhän Birgitan kirkon yhteyteen uusi kellotapuli². Kirkossa on jo todennäköisesti aikaisemmin ollut kellot, sillä kirkonkellot kuuluivat olennaisena osana keskiaikaisen kirkon varustukseen. Myös Hippingin käyttämä sanamuoto ”1682 rakennettiin uusi tapuli” vahvistaa olettamusta. Vanhin Vihtiä esittävä kartta on vuodelta 1688. Karttaan on kirkon ympärille kuvattu kirkkoaita, jonka läpikulkuaukon päälle on kuvattu porttirakennus. Tällaiset porttirakennukset ovat saattanut toimia myös kellotapuleina. Kellotapulin on saattanut toimittaa myös ns. pukkitapuli, joka on ollut kirkosta erillinen hirsirakennelma³. Kirkkoherra Hipping kertoo myös, että Pyhän Birgitan kirkon kellot vietiin turvaan isonvihan aikaan 1713 Sukselan peltoon, josta ne vaaran väistyessä kaivettiin esiin ja vietiin takaisin kirkkoon⁴. Vihdin kellotapulin aikalainen on Tornion kirkon kellotapuli, joka rakennettiin vuosina 1686-7. Tornion kellotapulin alakerta on hirsisalvottu⁵, ja samanlaista menetelmää on saatettu käyttää myös Vihdissä, jolloin siitä ei ole välttämättä jäänyt paljoakaan jälkiä maahan. Kellotapuli on saattanut olla myös kivistä muurattu. Tällaista on esim. Karjaalla käytetty kirkon kymmenysaittana.⁶

Kirkonkellot ovat alun perin saatettu sijoittaa myös itse kirkkoon. Kellot on saatettu sijoittaa katolle olleeseen kattoratsastajaan, kirkon itäpäättyyn tai kuoriholvin yläpuolelle ullakolle tai länsipäädystä olevaan ullakon oviaukkoon. Läheinen esikuva tästä löytyy Lohjan Pyhän Laurin kirkosta, jonka kalkkimaalauksessa esiintyy kaksi miestä jotka soittavat kirkonkelloja. Kellot on ripustettu kahteen juurakkopuuhun. Kuvan esittämien juurakkopuiden tapaiset n. neljän metrin pituiset puut löytyvät saman kirkon ullakolta.⁷

Kellotapulin säilyneisyydestä eivät historiankirjat anna tietoa. Hipping kertoo Pyhän Birgitan kirkon irtaimiston myydyn huutokaupalla v. 1801. Hän kertoo katon ja seinien revityn alas, ”sikäli kun niissä luultiin löytyvän jotakin rautaa”.⁸ Myös kellotapulin, mikäli siitä on jotain vielä tuolloin ollut jäljellä, voisi olettaa saaneen saman kohtelun.

Kirkkoa korjattiin ensimmäisen kerran 1656, ”jolloin läntinen pääty [lounaispääty]... muurattiin uusimmaksi osaksi uudelleen”.⁹ Seuraava korjaus tapahtui vuonna 1696. Koska kirkon seuraavien korjausten hinta olisi noussut huomattavan korkeaksi ja osaksi myös kirkon pienuuden takia, pitäjäläiset päättivät

2 Hipping 1845, s. 44.
3 Knapas 1988, s. 32.
4 Hipping 1845, s. 52-53.
5 Knapas 1988, s. 32.
6 Knapas 1988, s. 40.
7 Knapas 1988, s. 50-51.
8 Hipping 1845, s. 47.
9 Hipping 1845, s. 45.

rakentaa uuden kirkon n. 500 metrin päähän Hartanmäelle v. 1776. Uuden kirkon tarpeisiin alettiin vuonna 1760 lyödä tiiliä Pappilan maalla, tarkempaa paikkaa Hipping ei kerro mutta paikan voisi olettaa olleen Ristinpelto, joka on vanhan Litorina-meren pohjaa ja savista, tasaista aluetta. Työt pääsivät kunnolla vauhtiin vasta kun lohjalainen tiilenlyöjä Borgman tuli pitäjään ja alkoi lyömään tiiliä Huovanojansillan luona.¹⁰

Uusi kirkko paloi ensimmäisen kerran vuonna 1818. Samalla kun uusi kirkko rakennettiin hankittiin uudet kellot vanhojen tilalle, jotka olivat palaneet ja sitä paitsi aika pienet.¹¹ Pienuuden mainitseminen saattaa johtua siitä, että kellot olivat vanhasta kirkosta peräisin ja isonvihan aikaan peltoon piilotetut kellot.

Kirkolle vievän tielinjauksen muuttumisesta kellotapulin kohdalla ei näy merkkejä vanhoista kartoista. Sen sijaan tien pohjoispää on muuttanut linjaustaan. Historiallisten karttojen mukaan Vihdin kirkonkylän kautta kulkeva tie on kiertänyt vielä v. 1778 isojakokartan mukaan Kuortilan talon vasemmalta puolen. Liukkaan talon siirryttyä n. 500 m kaakkoon kylänraitin varrelle tämän jälkeen tien linjaus suoritettiin Kirjavanjoessa sijainneen sillan kohdalle.

Myöhemmän ajan rakennelmista Pyhän Birgitan rauniokirkon muinaismuistalueella voidaan mainita betonipaalut, joiden avulla niemenkärki erotettiin muusta käytöstä raunioiden suojelemiseksi v. 1938. Samalla laiduntaminen raunioiden vaiheilla kiellettiin. Betoni-aitaan kuuluneita palkkeja löytyi koekaivauksien aikana kaatuneina maahan, osa on vielä edelleen pystyssä. Myös aivan kirkon vieressä on 1930-luvulla toiminnassa ollut laululava, jonka kiviset perustukset ovat edelleen hyvin nähtävillä aivan kirkonraunioiden vieressä.

TUTKIMUSHISTORIA

Vihdin keskiaikaisen Pyhän Birgitan kirkkoa on tutkittu arkeologisin kaivauksin 1900-luvun alusta alkaen. Vuonna 1906 Juhani Rinne suoritti kirkon alueella koekaivauksen. 1946 Jouko Voionmaa suoritti kirkonraunioiden kaivauksen, joissa rauniot ”tyhjennettiin ylimääräisestä kiviaineksesta” ja oviaukot saatiin avatuiksi. Kaivauksia suotettiin myös sakaristossa (josta paljastui mm. käytöstä poisjääneen viinikellarin rakenteet) kirkkosalissa, jonka täytemaa poistettiin. Tästä esiin tulleet luut haudattiin uudelleen kirkkolaivan eteläoven vieressä olevan maakiven läheisyyteen. Jälleen vuonna 1961 Jouko Voionmaa suoritti pienimuotoisen koekaivauksen puisen asehuoneen perustusten esiinkaivamiseksi ilman tulosta. Aikaisemmat arkeologiset kaivaukset ovat keskittyneet kirkkoalueen ja kirkkopihan sisäpuolelle. Kirkkoaidan ulkopuolella ei aikaisemmin ole arkeologisia tutkimuksia tehty.

10 Hipping 1845, s. 45.

11 Hipping 1845, s. 49, 52.

TUTKIMUSKYSYMYKSIÄ

Arkeologisilla koekaivauksilla pyrittiin saamaan vastaus kahteen kysymykseen: missä on sijainnut historiallisissa kartoissa ja lähteissä kuvattu kellotapuli ja onko Kirkkoniemessä ollut esihistoriallista ihmistoimintaa?

TUTKITUT ALUEET JA TUTKIMUSMETODIT

Kaivausalue

Kaivausalue sijaitsee Vihdin Kirkkoniemessä, joka rajautuu Hiidenveden Kirkkojärveen. Kaivausalue rajattiin kulkemaan yli 40 m mpy:n rajan yläpuolella, sillä Pyhän Birgitan kirkon rauniot sijaitsevat 35-40 m mpy korkeudella ja kirkkomaahan ei koekaivausten luonteen takia haluttu koskea. Kaivausalue sijoittuu molemmin puolin Pyhän Birgitan kirkonraunioille vievää tietä.

Tutkimuksessa käytettiin 1 x 1 m kokoisia koeruutuja. Vapaaehtoisina kaivajina toimi mm. Vihdin lukiolaisia. Kuvassa Jutta Pohjala ja Mari Leander sekä piirtäjä Teemu Tiainen.

Kaivausmenetelmät

Kaivaukset suoritettiin 1 x 1 m kokoisina koeruutuina, jotka sijoitettiin kaivausalueelle maastollisesti suotuisiin kohtiin. Koeruutujen sijoittamisessa otettiin huomioon historiallisista kirjallisista sekä kartta-aineistoista saatu informaatio kellotapulien paikasta sekä myös maanpinnan kaltevuus, olettaen että sekä kellotapulien sijoittaminen että mahdollinen esihistoriallinen asutus suosisi mahdollisimman tasaista maaperää.

Kaivausetodina käytettiin teknistä tasokaivausmenetelmää, yleisesti 10 cm kerroksina. Löydöttömissä kerroksissa tekniset kerrokset saattoivat vaihdella jopa 30 cm:iin.

Koeruudut kaivettiin pääasiassa lastoilla. Joidenkin kuoppien kohdalla maakerrosten ollessa erityisen paksuja kaivamiseen käytettiin myös lapioita. Kaikki kaivettu maa-aines seulottiin 3 x 3 mm reikäisellä seulalla. Seulomista oli aina valvomassa joko kaivaustenjohtaja tai piirtäjä.

Koeruuduissa vapaaehtoiset kaivajat työskentelivät kaksi ihmistä kerrallaan. Lastalla kaivetut maa-ainekset koottiin ämpäreihin, joista ne tyhjettiin seulaan. Seulomista oli aina valvomassa joko kaivaustenjohtaja tai piirtäjä.

Tutkimusaikana heinäkuussa kasvillisuus oli rehevimmillään. Maastonmuotojen erottamisen helpottamiseksi aluetta raivattiin siimaleikkurilla. Työnteossa piirtäjä Teemu Tiainen.

Dokumentointi

Koordinaatisto ja mittaustekniset tiedot

Kaivausten mittaukset suoritettiin 15.7.2010 Vihdin kunnan mittaustoimen toimesta. Mittaukset suoritettiin RTK-GPS:llä mittaamalla jokaisen koeruudun lounaiskulma. 1m x 1m kokoiset koeruudut asetoitiin pohjois-eteläsuuntaisiksi samalla kun koeruutujen paikat merkittiin maahan.

Ilmoitetut koordinaatit ovat KKJ-järjestelmän mukaiset. Korkeus siirrettiin Vihdin kunnan mittaustoimen asettamasta korkeuskiintopisteestä (+48.73 mmpy), joka sijaitsee Vihdin Kirkkoniemen mäen laella, Kirkkoniemen koulun lounaispuolella.

Koeruudut merkittiin juoksevalla numeroinnilla avausjärjestyksessä. Koeruutuja avattiin kymmenen. Koeruudut merkittiin maastoon lounaiskulmaan sijoitetuilla paaluilla, jotka hakattiin maan sisään koekaivausten jälkeen, mahdollisia tulevaisuudessa tapahtuvia tutkimuksia varten.

Koeruutujen korkeus-, leveys- ja pituusasteet (KKJ). Mitat ilmoitettu m mpy:lla. Katso koeruutujen sijainti kartalla (Liite 2).

No:	X:	Y:	Z:
1	6700691.785	2517257.328	41.714 kuopan lounaiskulma
2	6700700.620	2517268.328	43.675 kuopan lounaiskulma
3	6700712.616	2517277.411	45.318 kuopan lounaiskulma
4	6700707.269	2517261.319	43.715 kuopan lounaiskulma
5	6700726.703	2517275.891	47.061 kuopan lounaiskulma
6	6700692.587	2517266.320	42.431 kuopan lounaiskulma
7	6700708.039	2517272.121	44.464 kuopan lounaiskulma
8	6700720.765	2517243.800	43.950 kuopan lounaiskulma
9	6700700.947	2517254.826	42.476 kuopan lounaiskulma
10	6700716.582	2517249.963	44.266 kuopan lounaiskulma

Kartat

Kartat piirrettiin kentällä käsin millimetripaperille. Lopullisten karttojen piirtäminen tapahtui jälkityövaiheessa MapInfo- sekä Adobe Illustrator -ohjelmilla. Piirtodokumentaatiosta vastasi piirtäjä HuK Teemu Tiainen. Karttaluettelo ja kaivauskartat on liitetty kaivauskertomukseen (Katso LIITTEET 1-3).

Valokuvat ja digitaaliset kuvatallenteet

Kaivaushavaintojen dokumentointiin käytettiin valokuvausta. Valokuvausdokumentointi tehtiin sekä mustavalkofilmille että digitaalisesti. Mustavalkonegatiivit taltioitiin kaivausten jälkeen Vihdin museon valokuva-arkistoon pinnakkaisten kanssa päänumerolle 733. Liitteessä 4 on luettelo kaivauksilla otetuista mustavalkokuvista. Valokuvausdokumentointiin käytettiin Canon T70-järjestelmäkameraa. Digitaaliset kuvat luetteloitiin myös Vihdin museon kva-arkistoon päänumerolle 773a. Liitteessä 5 on luettelo kaivauksilla otetuista digitaalisista valokuvista.

Löydöt

Löytöjä säilytetään Kansallismuseossa. Löytöjen päänumero on KM2010048:1-83. Rahalöytö on luetteloitu Kansallismuseon Rahakammion päänumerolla 2010039. Rahalöytö on deponoitu Vihdin museon perusnäyttelyyn.

Koeruudut

Kaivausalueen koeruudut sijoitettiin kirkonraunioiden ja kirkonkylän välisen tien ympäristöön. Historiallisissa lähteissä sekä kartoissa kellotapuli on sijoitettu aivan kirkolle johtavan tien varteen. Maastollisesti tie ei ole voinut kulkea paljoakaan pohjoisempaan tai eteläisempänä. Koeruutuja sijoitettiin eritoten kirkolle vievän tien läheisyyteen, tien itäpuolelle, mahdollisen kellotapulinkin paikan määrittämiseksi. Koeruudut kaivettiin 1x1 m kokoisiksi. Koeruudut numeroitiin avaamisjärjestyksessä (KK1, KK2, jne...).

Koeruutu 1

Eteläisin koeruutu avattiin kirkonraunioille vievän tien vierelle sellaiselle kohdalle, jossa oletettiin olevan sen verran maannosta, että siinä voitiin olettaa olevan muodostunut mahdollinen kulttuurikerros. Ympäröivä maasto on rinteistä mutta koeruutu 1 sijoitettiin tasaisemman maan kohdalle. Koeruutu kaivettiin lastalla 10 cm teknisinä kerroksina. Pintaturpeesta löytyi modernia esineistöä, esim. Air Soft-aseen valkoisia kuulia. Maannos kerroksessa I (0-10 cm) oli tummanruskeaa hiekkansekaista multaa, joka tiivistyi kaivettaessa kerrosta syvemmälle. Tason pohjalta, noin puolivälistä ruudun lounais-luoteiskulmasta alkaa kellertävä, savinen maannos, jossa on hieman hiiltä mukana. Hiiltä löytyy myös kivien kohdalta koillis- ja kaakkoiskulmien väliltä.

Tasossa II (10-20 cm) kerroksen maannos muuttuu koko koeruudun alalta voimakkaan keltaiseksi hiilensekaiseksi maannokseksi. Hiilenpalaset ovat niin pieniä, että ne aiheuttavat ainoastaan maannokseen paljain silmin havaittavan ilmiön. Koeruudun luoteiskulmassa on jonkin verran 10-20 cm kiviä, mutta ne eivät näytä muodostavan minkäänlaista rakennetta.

Tasossa III (20-30 cm) kellertävä hiekkainen multa jatkuu, mutta se ei ole enää hiilensekaista. Koeruudun koilliskulmassa alkaa harmaampi, savinen maannos. Koeruudun pohjatasossa esiintyi suurehkoja irtokiviä länsi-itä suunnassa. Ruudun koilliskulman profiilista jatkui suuri kivi. Näissä missään ei näkynyt työstämisen tai palamisen jälkiä. Mahdollista rakennetta ei voitu koekuopan koko huomioon ottaen todeta (Katso Liitteet: Kartta 2). Luonnollisen maan kerros varmistettiin kaivamalla lapiolla 20 cm:n syvyinen kuoppa ruudun pohjalle.

Koeruutu 2

Koeruudussa 2 maannos on kerroksessa I (0-10 cm) heti pintaturpeen poiston jälkeen ruskeaa hiekkaista multaa, jossa on erittäin paljon pieniä kiviä. Ruudun koilliskulman profiilista tulee esiin ruudun puoliväliin saakka ulottuva maakivi.

Kerroksessa II (10-20 cm) maannos jatkuu samanlaisena, ja tason pohjalta tulee vastaan lisää maakiviä, peittäen koeruudun alan n. 80%:sesti.

Kerroksesta III (20-60 cm) kaivettiin loppuun ne alat, joita pysytyi peruskalli-

on välistä kaivamaan. Kerroksen koilliskulmasta paljastui noensekainen alue kivien välissä, josta ei kuitenkaan paljastunut löytöjä. Peruskallio oli tältä osin palorapautunut. Noensekainen alue näytti jatkuvan profiiliin. Kaivetuksi syvyydeksi kivien välistä mitattiin 50-60 cm.

Koeruutu 3

Koeruudun maannos on kerroksessa I (0-10 cm) heti pintaturpeen poistamisen jälkeen kivistä ja hiekkaista multaa. Kivet ovat n. 2-10 cm kokoisia.

Kerroksessa II (10-30 cm) kiven- ja hiekkansekainen ruskea multakerros jatkuu mutta muuttuu harmaammaksi soransekaiseksi kerrokseksi. Kuopan luoteis-

kulmassa on suuri kivi, joka jatkuu profiiliin. Kerrosta päätetään jatkaa, koska maannoksessa ei näy mitään muutosta.

Kerroksessa III (30-60 cm) maannos jatkuu edelleen erittäin soraisena, mutta sen jälkeen alkaa kellertävämpi maannos. Tämän jälkeen maannos muuttuu tummanruskeaksi mullan ja saven sekaiseksi hiekaksi, jossa on n. 5 cm paksuinen palokerros hiiltynyttä puuta suurina paloina.

Kerroksessa IV (60-70 cm) maannos jatkuu ruskean mullan ja saven sekaisena kerroksena mutta hiili vähenee. Sitä löytyy edelleen, mutta vain lounaiskulmasta. Löytökerroksen loppuminen tarkastetaan tekemällä kuopan pohjalle 15 cm syvyinen kuoppa pohjalle.

Koeruudusta 3 kerroksesta III löytynyt 5 cm:n paksuinen palokerros.

Palokerroksen alta löytyi liitupiipun varren katkelma (KM2010048:19) sekä pala vihreää tasolasia.

Koeruutu 4

Kerros I (0-10 cm) heti pintamaan poiston jälkeen oli ruskeaa hiekansekaista multaa, jossa ei ollut juurikaan kiviä.

Kerroksessa II (10-20 cm) maannos jatkui edelleen samanlaisena, joskin joi-tain isompia luonnonkiviä löytyy tästä.

Kerroksesta III (20-30 cm) alkaen maannos muuttui voimakkaan keltaiseksi, jopa oranssiin taittavaksi, ja maannoksessa on myös pieniä paloja hiiltä.

Kerroksessa IV (30-40 cm) maannos muuttui hieman kellertävämmäksi ja hiil-tä löytyy eteläisen puolen keskiosasta. Maannos on muuttunut myös kivisem-mäksi. Ruudun pohjalla on näkyvissä kaksi maakiveä.

Kerroksessa V (40-50 cm) maannos jatkuu samanlaisena edellisestä kerroksesta. Hiiltä löytyy hieman myös tästä kerroksesta. Myös seuraava kerros VI (45-50) jatkuu samanlaisena. Kerroksesta VI (50-55 cm) oli puhdasta maannosta. Pohja tarkastettiin pistämällä lapiolla 15 cm syvyinen kuoppa.

Koeruutu 5

Kerroksessa I (0-10 cm) pintamaan alta paljastuva maannos on vaaleanruskeaa väritänsä, hiekkaista ja erittäin pölyävää multaa, jossa ei ole juurikaan kiviä.

Kerroksessa II (10-30 cm) maannos muuttuu hieman tummemmaksi mutta on edelleen erittäin pölyävää ja siinä on kiviä enemmän kuin edellisessä kerrok-sessa.

Kerroksessa III (30-50 cm) maannos alkaa muuttua kellertävämmäksi ja sorai-semmaksi muodostaen kiilamaisen maannoksen kaakkoiskulmasta luoteiskul-maan. Läntiseltä laidalta alkaa harmaampi savinen maannos.

Kerroksessa IV (50-85 cm) harmaa maannos jatkuu, joka myöhemmin tulkit-tiin täytemaan kerrokseksi.

Kerroksessa V (85-95 cm) harmaa maannos muuttuu savisemmaksi.

Kerroksessa VI (95-105 cm) muuttuu oranssiruskeanharmaaksi saveksi.

Kerroksessa VII (105-115 cm) jatkuu hieman tummemman oranssina savisena multana.

Kerroksessa VIII (115-140 cm) maannos muuttuu kellertäväksi soraksi. Koeruutu päätettiin lopettaa tähän kerrokseen sortumavaaran takia, vaikka kulttuurimaakerros edelleen jatkui (Katso Liitteet: Kartta 6).

Koeruutu 6

Kerroksessa I (0-20 cm) pintamaan alta paljastuva maannos on vaaleankeltaista hiekkansekaista multaa, jossa on mukana jonkin verran kiviä. Kuopan itä-laidalla on suuri kolmionmuotoinen tasapintainen kivi. Kiven juurelta löytyy hieman hiiltä.

Kerroksessa II (20-30 cm) maannos muuttuu multaisemmaksi ja keltaisemmaksi. Hiiltä löytyy kiven juurelta.

Kerroksessa III (30-40 cm) maannos muuttuu kellertävämmäksi edelleen ja hiekkaisemmaksi ja siinä esiintyy pieniä kohtia hiiltä (Katso Liitteet: Kartta 7).

Kerroksessa IV (40-50 cm) maannos pysyy samanlaisena hiekkaisena. Luonnollisen maan kerros varmistettiin polkaisemalla lapiolla 15 kuoppa ruudun pohjalle.

Koeruutu 7

Kerroksessa I (0-20 cm) pintamaan alta paljastuva maannos on hiekkaisaa vaaleanruskeaa multaa. Aivan kerroksen lopussa maannos muuttui kellertäväksi ja siitä löytyi hieman hiiltä. Kaakkoiskulmasta kuoppaa paljastui kivipanos.

Kerroksesta II (20-40 cm) kaakkoiskulman kivipanos jatkuu tämän kerroksen ajan. Samalla maannos muuttuu tummemmaksi ja multaisemmaksi. Puuhii- lenpaloja löytyy ympäri ruutua.

Kerroksessa III (40-45 cm) maannos jatkuu yhä samanlaisena mutta siinä on paljon särmikkäitä kiviä. Eteläreunassa näkyy tummemman maannoksen läis- kiä.

Kerroksessa IV (45-60 cm) länsiseinämän puolestavälistä lounaiskulmaan saakka esiintyy kellertävää hiekkaisaa ja hiilensekaista maannosta. Muu osa koeruudusta on edelleen tummemman maannoksen aluetta. Kerroksessa on paljon kiviä, mm. yksi suuri laakakivi puolipystyssä asennossa luoteiskulmas- sa.

Kerroksessa V (60-75 cm) maannos on oranssinruskeaa hieman savensekaista multaa. Kerros tarkastettiin tekemällä pohjalle 15 cm koepisto.

Koeruutu 8

Kerroksessa I (0-10 cm) ja II (10-20 cm) paljastuva maannos on hiekkaisaa, pölisevää vaaleankeltaista multaa.

Kerroksessa III (20-30 cm) hiekkaisemmaksi, keltaisemmaksi ja soraisemmaksi. Kerrokset IV (30-40 cm) ja V (40-50 cm) jatkavat samaa maannoslajia. Ruudun pohja todettiin puhtaaksi luonnonmaannokseksi polkaisemalla lapiolla 15 cm syvyinen kuoppa pohjalle.

Koeruutu 9

Kerroksessa I (0-10 cm) ja II (10-20 cm) hyvin pölyävää hiekkaisaa vaaleanruskeaa multaa. Kaakkoiskulmassa kivipanos, joiden kivet 10-20 cm halkaisijal-

taan. Ruudun luoteisneljänneksestä paljastuu hiiltä.

Kerroksessa III (20-30 cm) maannos jatkuu samanlaisena pölyävänä mutta muuttuu kellertävämmäksi. Kerroksessa on myös paljon kiviä ja hieman hiiltä luoteiskulmassa.

Kerroksessa IV (30-40 cm) ja V (40-50 cm) maannos muuttuu edelleen keltaisemmaksi. Luonnollisen maan kerros varmistetaan kaivamalla ruudun pohjalta 15 cm syvyinen kuoppa.

Koeruutu 10

Kerros I (0-20 cm) on ruskeaa pintamultaa.

Kerroksessa II (20-30 cm) maannos alkaa muuttua kellertävämmäksi ja siitä löytyy edelleen soraa. Koillisneljännekseltä löytyy kivipanos.

Kerroksessa III (30-40 cm) maannos pysyy edelleen samanlaisena kellertävänä ja siitä löytyy edelleen hieman kiviä.

Kerroksessa IV (40-55 cm) maannos muuttuu tummemman keltaiseksi kuin edellinen kerros.

Kerroksessa V (55-60 cm) maannos on vaaleampaa keltaista luonnonmaata. Kerros todettiin luonnolliseksi kaivamalla 15 cm kuoppa lapiolla ruudun pohjaan.

TUTKIMUSHAVAINNOT

Maakerrosten perusteella

Aktiviteettialue 1 maakerrokset näyttivät kaikissa kuopissa (1, 4, 6, ja 10) suunnilleen samanlaisilta. Ylimmän kerroksen tumman hiekkaisen maannoksen jälkeen löytyy voimakkaan keltaisen maan tai keltaisen ja hiilen mustaaman maannoksen kerros 10-20 cm syvyydessä, josta löytyvät useimmat esihistorialliset löydöt.

Aktiviteettialue 2 koeruuduista löytyi myös kellertävää maannosta, mutta ei saman lailla hiilensekaisena kuin aktiviteettialueella 1. Aktiviteettialue 2 maakerrokset ovat myös selvästi häiriytyneet ja näyttävät olleen jonkinlaisen maantäytön kohteena uudella ajalla, 1600-luvulta eteenpäin.

Historiallisen täyttökerroksen alue 3 löytyi koeruuduista 3, 5 ja 7. Kyseiset koeruudet sijaitsivat korkeammilla kohtaa rinnettä. Historiallisten karttojen perusteella näyttää siltä, että näiden kuoppien kohdalla on sijainnut peltoaluetta. Täytekerros on saattanut syntyä kuoppaisen maan tasaamisesta.

Rakenteiden perusteella

Suoranaisesti kellotapuliin varmasti viittaavia rakenteita ei koekaivauksilla löydetty. Saattaa olla, että kellotapuli on ollut pienialainen, joten se on on saattanut jäädä koeruutujen väliin, tutkimattomalle maa-alueelle. Toisaalta kellotapulin johonkin perustuskiveen on saatettu koekaivauksessa törmätä, mutta koeruudun pienuudesta johtuen sen tulkitseminen perustuskiveksi olisi ollut lähes mahdotonta. Myös hylättyä kirkkoa kohdannut hutokauppa ja sen mukana mahdollisesti myös jäljellä olleet kellotapulin jäänteet on saattanut hävitä.

Parasta olisi, jos tutkimuksia voitaisiin jatkaa tämän asian osalta koeojina, jotka jatkuvat mäen ylärinteestä alarinteeseen. Jonkin puurakenteen hiiltynyt jäännös tavoitettiin koeruudusta 3, mutta koeruudun alaa täytyisi tulevaisuudessa laajentaa palokerroksen luonteen selvittämiseksi. Varsinaista kiveystä tai kiviperustukseksi tulkittavaa rakennetta ei kuitenkaan tästäkään koeruudusta löytynyt.

Löytöjen perusteella

Koeruutujen perusteella alueelta voidaan havainnoida kaksi erityyppistä aktiviteettialuetta. Ensimmäinen alue, joka sijaitsee lähempänä järvenrantaa, näyttää olevan esihistoriallisen toiminnan aluetta. Esihistoriallinen toiminta liittyy usein kiinteästi rannan läheisyyteen.

Historiallisten löytöjen löytyminen korkeammalta mäestä, kauempaa kirkko- maasta saattaa osaltaan johtua siitä, että keskiaikaisen kirkon läheisyyteen ei haluttu profaanien toimien takia tulla.

Aktiviteettialue 1

Esihistoriallisen ihmistoiminnan alue rajautuu järven rannan läheisyyteen. Näistä ruuduista löytyy myös historiallisen ajan ihmistoiminnan merkkejä korkeimmilta tasoilta. Esihistoriallisen ihmistoiminnan merkkejä löytyi koeruuduista 1, 4, 6, ja 10 (Katso Liitteet: Kartta 1). Kaikista muista koeruuduista löytyi selkeästi esihistoriallisia merkkejä ihmistoiminnasta paitsi koeruudusta 6, josta löytyi ainoastaan paljon palaneen saveen kappaleita.

Koeruudusta 1 löytyi ensimmäisestä kerroksesta (0-10 cm) löydettiin modernia esineistöä, mm. AirSoft -aseen valkoisia kuulia mutta myös vanhempaa esineistöä: palanutta savea, kvartsi-iskoksia ja palanutta luuta sekä palaset rautaa ja kuparia, joiden alkuperästä ei voida tehdä pitkälle meneviä päätelmiä. Kerroksesta II (10-20 cm) löytyi samanlaista keskiaikaan tai esihistorialliselle ajalle viittaavaa löytöesineistöä: palanutta savea, palanutta luuta ja hiiltä. Kerros III (20-30 cm) löytyi ainoastaan hieman hiiltä.

Koeruudusta 4 löytyi II kerroksesta pala fajanssia (KM2010048:38) sekä nelikulmainen kuparinen kolikko (2010039), joka molempien pintojen tuhoutumisesta huolimatta tunnistettiin v.1520-21 lyödyksi tanskalaiseksi kupariklippingiksi (tai sellaisen väärennetyksi ruotsalaiseksi kopioksi).

Koeruudun 4 löytöihin kuului historiallisen ajan kolikko (2010039) kerroksesta II (10-20 cm). Kansallismuseon Rahakammion johtajan Tuukka Talvion mukaan kyse on vuosina 1520-1521 lyödyistä rahasta, tanskalaisesta kupariklippingistä. Nämä olivat Tanskan Kristian II lyöttämää rahaa, jota Kustaa Vaasa väärensi. Oikeita ja vääriä klippinkejä ei ole pystytty varmuudella tunnistamaan, sillä molemmat ovat yleensä huonosti valmistettuja ja huonosti säilyneitä. Raha antaa kerroksen terminus post quem ajankohdaksi siis 1520, joka sopii mainiosti kirkon rakentamisen kanssa yhteen. Markus Hiekkänen on arvellut, että Pyhän Birgitan kirkko olisi rakennettu aikavälillä 1500-1520. Vihdissä oli oma kirkkoherra jo ainakin v. 1507, ja vaikka harmaakivikirkkoa ei paikalla vielä olisi ollutkaan, on Kirkkoniemessä luultavasti ollut aikaisemmin puinen kirkko.

Fajanssin palanen on kooltaan hyvin pieni, mutta muodosta voi päätellä sen olevan peräisin lautasesta. Pala on vaalean beigen värinen eikä siinä näy koristelua.

Fajanssista tehdyn lautasen pala (KM2010048:38) löytyi samasta kerroksesta kuin kupariklippinki.

Myös keramiikkaa löytyy samasta koeruudusta. Palasia löytyi yhteensä kolmisenkymmentä palaa (yht. 46 g), jotka eivät luultavasti ole samasta astiasta. Yhdessä palassa on vielä selvästi näkyvissä uurrekoristelua mustatulla ja kiillotetulla pinnalla. Koristelua ei löydy muista keramiikan paloista. Parissa muussa palassa näkyy mustattua ulkopintaa mutta suurimmassa osassa sitä ei ole havaittavissa. Sekoite ei ole silmin havaittavissa missään palassa, joten keramiikan sekoitteena on luultavasti käytetty poltossa pois palanutta orgaanista sekoitetta.

Esihistoriallisen keramiikan pala (KM2010048:27). Pala on astian seinämästä ja siinä on nähtävissä astian ulkopintaa, joka on mustattu ja koristeltu uurreviivoin.

Kerroksista III-IV (20-40 cm) löytyi keramiikkaa. Koristelun, sekoitteettomuuden, pinnan ohuuden ja pohjanpalan perusteella keramiikan palaset näyttävät mahdollisesti nuorakeramiikalta. Myös Kirkkoniemen maastollinen sijainti virtaavan veden, Kirjavanjoen varrella, sopii kuvaan vasarakirveskansan oleskelusta alueella.

Koeruutu 6 oli löydöiltään heikoin mutta se voidaan siltikin tulkita esihistorialliseksi, mahdollisesti jopa keskiaikaiseksi. Siitä löytyi taottu rautanaula, palanutta savea ja kvartsi-iskoksia.

Koeruutu 10 kaivettiin vanhan tielinjauksen sijainnin todentamiseksi. Mitään havaintoja tien kulkemisesta niin kuin se on vuoden 1778 isojakokartassa kuvattu, suoraan kirkon luoteis(pohjois-)päättyyn päättyväksi, ei saatu esille. Koeruutu 10:stä löytyi sen sijaan kaksi palaa keramiikkaa I kerroksesta (0-10 cm) sekä kerroksesta IV (40-55 cm). Näissä keramiikanpaloissa näkyy hieman sekoitetta. Palaset näyttävät erilaisilta kuin koeruudusta 4 löytyneet keramiikan palaset. Koeruudut 4 ja 10 sijaitsevat lähes samalla korkeudella mutta ovat n. 10 metrin päässä toisistaan.

Aktiviteettialue 2

Historiallisen toiminnan alue näyttää jakautuvan selvemmin koeruutujen 2, 3, 5, 7, 8 ja 9 alueelle (Katso Liitteet: Kartta 1). Kyseiset koeruudut sijoittuvat pääasiassa korkeammalle rinnettä ja niiden kulttuurikerrokset ovat järjestäen paksumpia ja vaihtelevampia kuin koeruutujen 1, 4, 6, ja 10. Historiallisen ajan koeruutujen alueella kuoppien syvyys oli suurempi kuin alempien kuoppien. Tähän saattaa osasyynä olla myös luonnolliset syyt: sateet ovat luultavasti huuhtoneet rinteiden alempia kohtia tehokkaammin pois.

Koeruudusta 2 paljastui historiallisen ajan esinelöytöjä: punasavikeraamisen astian palanen, rautanauvoja sekä taso- ja astialasia. Koeruutu kaivettiin kalliioon saakka, ja sen esinelöydöt näyttävät jääneen paikalle rikkoutumisen kautta.

Koeruudun kerroksesta III löytyi noensekaisen maan alue ruudun koillisnurkasta jatkuen profiiliin mutta tämä alue oli löydötön.

Koeruutu 3 mielenkiintoisin löytö oli liitupiipun (KM2010048:19) varren katkelma. Se löytyi hiiltyneen puukerroksen alta, kerroksesta III (30-60 cm). Koska kyseessä oli varsi, ei ajoitusta voida sen tarkemmin määritellä. Voidaan kuitenkin todeta kerroksen ajoittuvan n. 1600-1800-luvuille, jolloin liitupiippuja käytettiin yleisesti. Samasta kerroksesta löytyi myös pala palanutta pientä, iso rautanauva ja lasitetun punasavikeramiikan pala. Nämä löydöt eivät myöskään tarkenna kerroksen ajoitusta.

Koeruutu 5 oli kerrokseen II (10-30 cm) saakka sekoittunutta. Kerroksesta V (60-85 cm) löytyi pala fajanssiastiaa sekä epämääräiseksi ruostuneita raudanpaloja ja epävarma keramiikan pala. Kerroksesta VII (95-105 cm) löytyi kolme pyöreähköä palaa punamultaa. Tätä syvemmistä kerroksista löytyi lasia, rautanauvoja ja tiiltä aina kuopan pohjatasoon saakka. Kulttuurimaannos saattoi jatkua vielä kerroksen IV (115-140 cm) jälkeenkin, mutta kuopan syvyyden ja kapeuden huomioon ottaen sitä päätettiin olla enää jatkamatta. Koeruudun maakerrokset olivat niin paksuja että niiden täytyy olla ihmistoiminnan aikaansaamia. Tämä oli myös ainoa koeruutu, josta tehtiin löytöjä vielä 140 cm syvyydestä. Koeruudusta löytyi joka kerroksesta paljon hiiltä ja tiiltä.

Koeruudusta 6 löytyi paljon palanutta savea (53 kpl) kerroksesta I (0-20 cm). Samasta kerroksesta löytyi myös paljon modernia esineistöä, kuten muovipussi sekä SoftAir-aseen kuulia.

Koeruudusta 7 löytyi erityisen paljon murskaantunutta tiiltä. Kerroksesta I (0-20 cm) löytyi modernia esineistöä, kuten muovipussi mutta kerroksesta II (20-40 cm) löytyi punasavikeraamisen lautasen kolme palaa (KM2010048:67) sekä 3 erisävyyistä vihreää tasolasin ja 1 kirkas astialasin pala. Kaikki palat irisoivat. Myös kerroksesta III (40-45 cm) löytyy vihertävää lasia: 1 taso- ja 4 astialasin palaa.

Kerros IV (45-60 cm) paljasti myös vaalean vihreää taso- ja astialasia, joissa kummassakin on irisoivat pinnat. Samasta kerroksesta löytyi myös pienen eläimen raajan luu sekä hiiltyneitä puun kappaleita. (Katso: Liitteet, Kartta 10)

Koeruudusta 7 löytyi pienen puhalletun lasipullon pohja (KM2010048:68) sekä kaksi palaa tasolasia (KM2010048:69). Lasi irisoivi voimakkaasti.

Koeruudusta 8 kerroksista I (0-10 cm) ja II (10-20 cm) löytyi moderneja löytöjä mutta kerroksesta III löytyi vihreänruskeaa astialasia sekä kvartsia.

Koeruudusta 9 kerroksesta I (0-10 cm) löytyi moderneja löytöjä mutta kerroksesta II (10-20 cm) löytyi vaalean vihreä tasolasin pala sekä 1 takonaula ja 1 ohut naula.

Kaivauslöydöt

Rahalöydöt

Ainoastaan yksi rahalöytö tehtiin koekaivauksilta. Kolikko löytyi koeruudusta 4, tasosta II (10-20 cm). Kuparinen kolikko on kooltaan 14 x 14 mm ja se on muodoltaan kulmikas. Kolikon kummankin puolen pinta on syöpynyt pois.

Rahakammion johtajan Tuukka Talvion mukaan kyse on vuosina 1520-1521 lyödyistä rahasta, tanskalainen kupariklippingistä. Klippingit olivat Tanskan Kristian II lyöttämää rahaa, joita Ruotsin kuningas Kustaa Vaasa väärensi, sillä maat olivat keskenään sodassa. Oikeita ja vääriä klippinkejä ei ole pystytty nykyaikana täydellä varmuudella tunnistamaan, sillä molemmat rahat, sekä aidot että sodankäynnin takia valmistetu värennökset, ovat yleensä olleet huonosti valmistettuja ja sen takia huonosti säilyneitä. Raha antaa kyseiselle kerrokselle kuitenkin terminus post quem ajankohdaksi vuoden 1520, joka sopii mainiosti kirkon rakentamisen kanssa yhteen.

Keramiikka

Tutkimuksissa löytyi kahdenlaista keramiikkaa, sekä esihistoriallista että historiallisen ajan keramiikkaa. Historiallisen ajan keramiikkaa löytyi sekä punasaviastian paloina että fajanssiesineiden paloina.

Esihistorillinen keramiikan palat olivat suurimmaksi osaksi astian seinämän paloja, joukossa oli kuitenkin mukana myös yksi pohjapala sekä yksi pala, jossa oli selvästi nähtävissä uurreviivakoristelua.

Löydetyin esihistoriallisen keramiikan reu-
napala. Palasta voi nähdä, että kyseisessä
astiassa on ollut suora pohja.

Punasavikeramiikan paloja (2010048:67). Lautasen pinnalla voi nähdä valkosavilietemaalausta.

Metalliesineet

Kaivauksilla löytyi metalliesineiden katkelmia. Osa löydöistä oli selvästi re-
senttiä eikä niitä luetteloitu. Metalliset esineet olivat taottuja rautanauvoja.
Vanhemmiksi tulkittavat metalliesineet ja niiden katkelmat konservoitiin Kan-
sallismuseon konservointilaitoksella.

Suurikokoinen taottu rautanauva (KM2010048:40).

YHTEENVETO

Vihdin Kirkkoniemen Pyhän Birgitan kirkonraunioiden muinaismuistoalueen koekaivauksilla yritettiin saada selvyys vanhan kirkkoon kuuluneen kellotapulij sijaintipaikasta. On selviä historiallisia lähteitä Kellotapulij olemassaolosta ja paikasta, kuten historalliset kartat sekä paikallinen 1800-luvulla kirjoitettu pitäjänhistoria. Lähteissä tapuli on kuvattu sijaitsevan ylempänä mäessä, kylään vievän tien varressa.

Koekaivauksilla haluttiin myös selvittää, onko maastollisesti esihistoriallista ihmisasutusta suosivalla paikalla merkkejä aikaisemmasta ihmistoiminnasta. Koekaivauksissa löytyikin keramiikkaa, joka tulkittiin keramiikan tyyppin, alueen sijainnin joen rannalla sekä Vihdin muun tunnetun muinaisjäännöskannan perusteella nuorakeramiikaksi.

Kellotapulij jäännöksiksi varmasti tulkittavia löytöjä koekaivauksilla ei tehty. Sen sijaan kirkolle johtavan tien varteen tehdystä koeruudusta numero 3 löytyi palokerros. Palokerroksen alta löytyi liitupiipun varren katkelma, jollaisia on Suomessa käytetty 1600-1800 – luvuilla. Palokerros löytyi kerroksessa III, syvyydestä 30-60 cm maanpinnasta, joten kerroksen päälle on hyvin luultavasti useamman sadan vuoden aikana ehtinyt kertyä maannosta. Vanhojen karttojen mukaan (Nils Westermarkin tekemä Niuhalan kylän peltojen kartta v. 1765 sekä v. 1778 isojakokartan mukaan) kellotapuli (klockstapel) on sijainnut kirkkoa ylempänä mäen rinteessä tien itäpuolella. Vihdin pitäjän ensimmäisen historian v. 1845 kirjoittanut A. J. Hipping tietää kellotapulij rakennetun 1683 mutta ei kerro mitään sen myöhemmästä kohtalosta. Saattaa olla, että palokerros ja kellotapuli liittyvät yhteen.

Alueen paksun täytekerroksen on saattanut aiheuttaa maanviljelys: kohdalla on vanhojen karttojen mukaan ollut peltoja, joiden kääntämisestä maannos on luultavasti sekoittunut ja maata on myös saatettu tasoittaa tuomalle siihen täytemaata sen työstämisen helpottamiseksi. Alempaa rinteessä, johon vanhojen karttojenkaan mukaan ei peltoalueet ole yltäneet, ei löytynyt näin paksuja maakerroksia vaan esihistorialliset esinelöydöt tulivat 20-30 cm päästä maanpinnasta.

Kellotapulij ja palokerroksen yhteyden varmistamiseksi alueella tarvitsisi tehdä jatkotutkimuksia. Myös esihistoriallisen toiminnan luonteen varmistaminen alueella kaipaisi lisätutkimusta. Esihistoriallisten kerrosten löytyminen verrattain läheltä maanpintaa aiheuttaa myös vaaran muinaisjäännöksen tuhoutumiselle, jos rinteellä tapahtuu maanpintaa rikkovaa toimintaa. Muinaisjäännösalueen laajennus olisi suositeltava toimenpide.

TT

Vihdissä 29.04.2011

FM Tiia Tiainen, kaivaustenjohtaja

LÄHTEET

- Hipping 1965 Anders Johan Hipping: Beskrifning öfwer Wichtis socken af A. J. Hipping. Helsingfors 1845. Teoksen suomentaja W.J.P. Hidén, Helsinki, 1965.
- Knapas 1988 Marja Terttu Knapas: Kellojen sijoituksesta keskiaikaisissa kirkoissa, s. 31-52. Suomen Museo 1988.

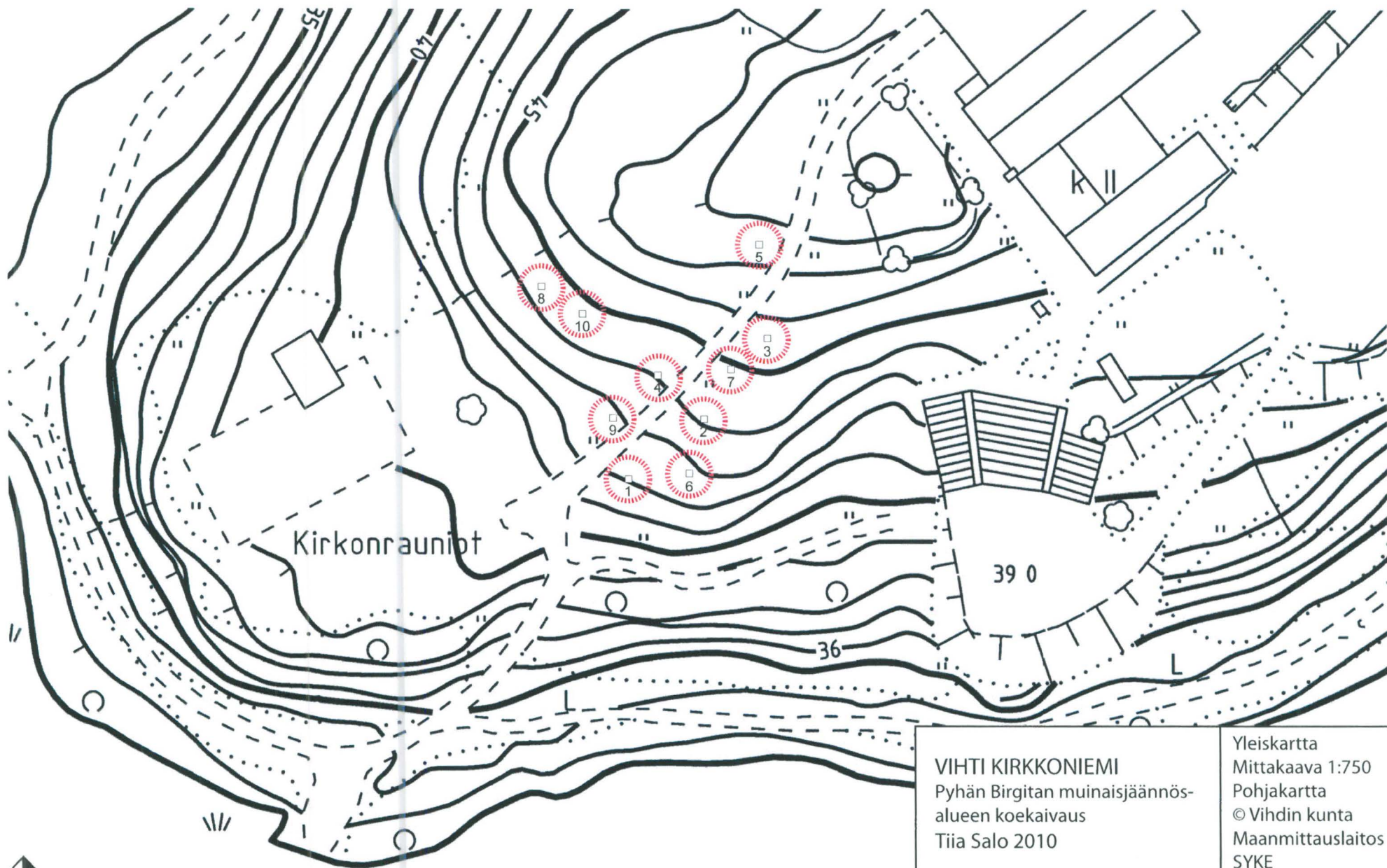
LIITE 1.

Vihti, Pyhän Birgitan kirkonraunioiden muinaismuistoalueen koekaivaus 2010

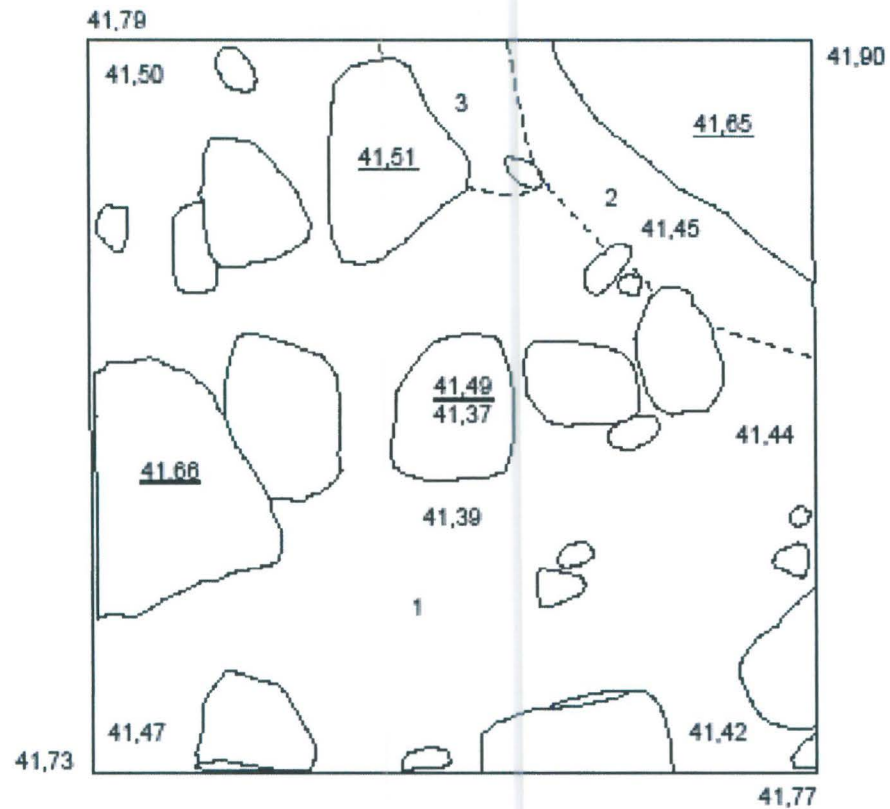
LUETTELO KARTOISTA

Nr.	Kartta	Karttatyyppi	Mk	Piirtäjä
KARTTA 1	Yleiskartta		1:750	TT ja TS
KARTTA 2	Tasokartta	Koeruutu 1, kerros III	1:10	TT
KARTTA 3	Profiilikartta	Koeruutu 1, E-profiili	1:10	TT
KARTTA 4	Profiilikartta	Koeruutu 3, E-profiili	1:10	TT
KARTTA 5	Profiilikartta	Koeruutu 4, N-profiili	1:10	TT
KARTTA 6	Profiilikartta	Koeruutu 5, N-profiili	1:10	TT
KARTTA 7	Tasokartta	Koeruutu 6, kerros III	1:10	TT
KARTTA 8	Tasokartta	Koeruutu 7, kerros II	1:10	TT
KARTTA 9	Profiilikartta	Koeruutu 7, N-profiili	1:10	TT
KARTTA 10	Profiilikartta	Koeruutu 7, E-profiili	1:10	TT
KARTTA 11	Tasokartta	Koeruutu 10, kerros II	1:10	TT

Piirtäjät: TT = Teemu Tiainen, TS = Tiia Salo

<p>VIHTI KIRKKONIEMI Pyhän Birgitan muinaisjäännös- alueen koekaivaus Tiia Salo 2010</p>	<p>Yleiskartta Mittakaava 1:750 Pohjakartta © Vihdin kunta Maanmittauslaitos SYKE</p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Teemu Tiainen 2010 Puhtaaksi piirtänyt Teemu Tiainen ja Tiia Salo 2010</p>	<p>Vihdin museo, Vihti</p> <hr/> <p>KARTTA 1</p>

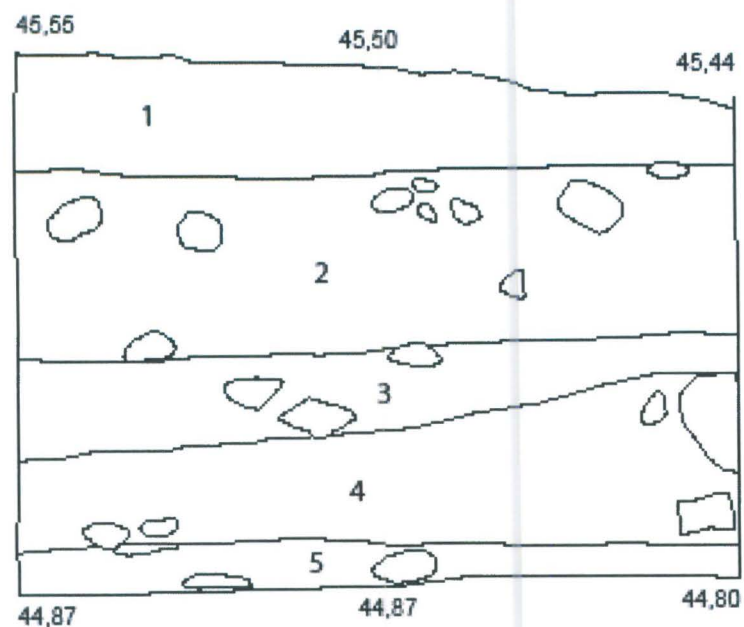
- 1 Vaalean ruskea savipitoinen hiekka, jossa pieniä kiviä
- 2 Vaalean harmaa savi
- 3 Sekoittunut maalajeista 1 ja 2. Todella kovaa maannosta, jota ei voitu kaivaa lastalla.

VIHTI KIRKKONIEMI Pyhän Birgitan muinaisjäännös- alueen koekaivaus Tiia Salo 2010	Koeruutu 1 Kerros III Mittakaava 1:10
MITTAUSDOKUMENTOINTI Teemu Tiainen 2010 Puhtaaksi piirtänyt Teemu Tiainen 2010	Vihdin museo, Vihti
	KARTTA 2

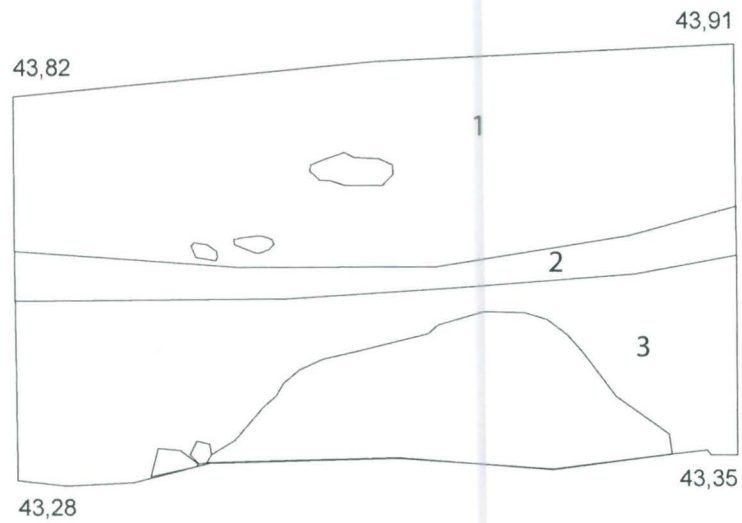
VIHTI KIRKKONIEMI Pyhän Birgitan muinaisjännös- alueen koekaivaus Tiia Salo 2010	Koeruutu 1 E - Profili Mittakaava 1:10
MITTAUSDOKUMENTOINTI Teemu Tiainen 2010 Puhtaaksi piirtänyt Teemu Tiainen 2010	Vihdin museo, Vihti KARTTA 3

- 1 Pintamaa
- 2 Vaaleanharmaa täytemaan kerros, **sorasekaista hiekkaa**
- 3 Vaaleankellertävä hiekan ja sorasekainen kerros
- 4 Ruskean mullan ja saven sekainen kerros
- 5 Oranssi pohjamaa, aavistuksen **savista hiekkaa**

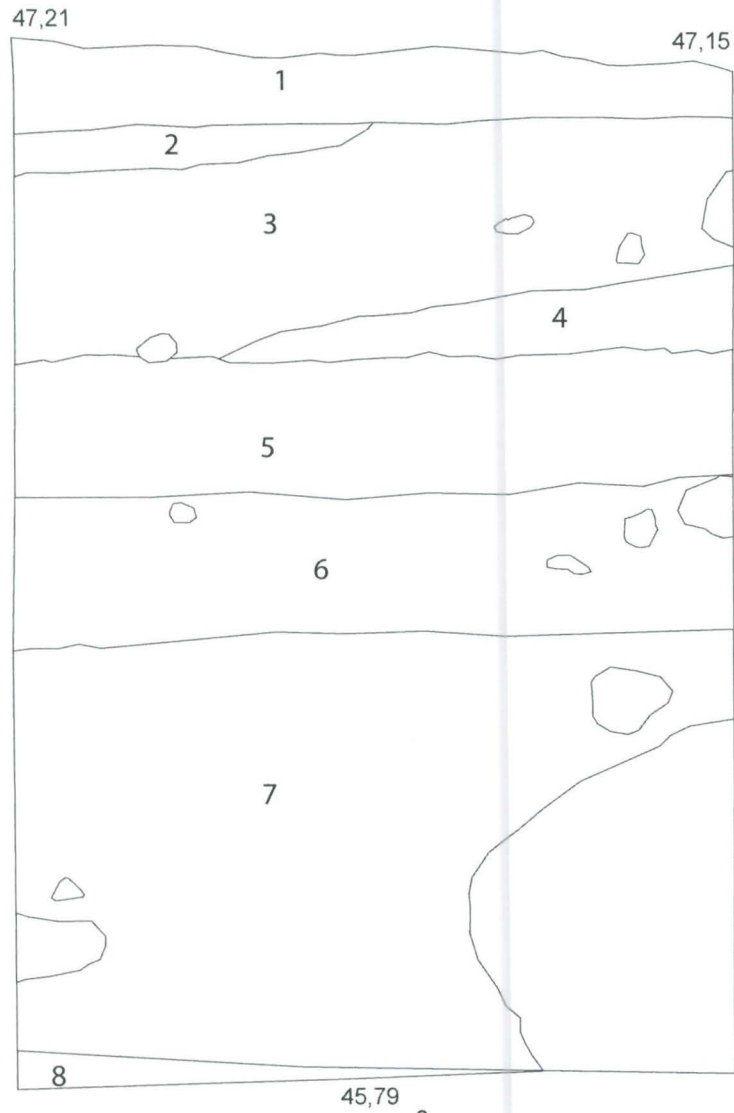
VIHTI KIRKKONIEMI Pyhän Birgitan muinaisjäännös- alueen koekaivaus Tiia Salo 2010	Koeruutu 3 E - Profilli Mittakaava 1:10
MITTAUSDOKUMENTOINTI Teemu Tiainen 2010 Puhtaaksi piirtänyt Teemu Tiainen 2010	Vihdin museo, Vihti
	KARTTA 4

- 1 Pintamaa
- 2 Tumman maan kerros. Mullan sekaista hiekkaa.
- 3 Oranssiin taittava hiekkakerros, joukossa paljon pieniä kiviä

VIHTI KIRKKONIEMI Pyhän Birgitan muinaisjäännös- alueen koekaivaus Tiia Salo 2010	Koeruutu 4 N - Profili Mittakaava 1:10
MITTAUSDOKUMENTOINTI Teemu Tiainen 2010 Puhtaaksi piirtänyt Teemu Tiainen 2010	Vihdin museo, Vihti
	KARTTA 5

- 1 Pintamaa
- 2 Vaaleanruskea hiekka
- 3 Harmaa savinen multa
- 4 Keltainen mahdollinen täytesora?
- 5 Harmaa savi
- 6 Oranssinruskea savinen multa
- 7 Hieman tummemman oranssi savinen multa
- 8 Kellertävä sora

45,79

0

1 m

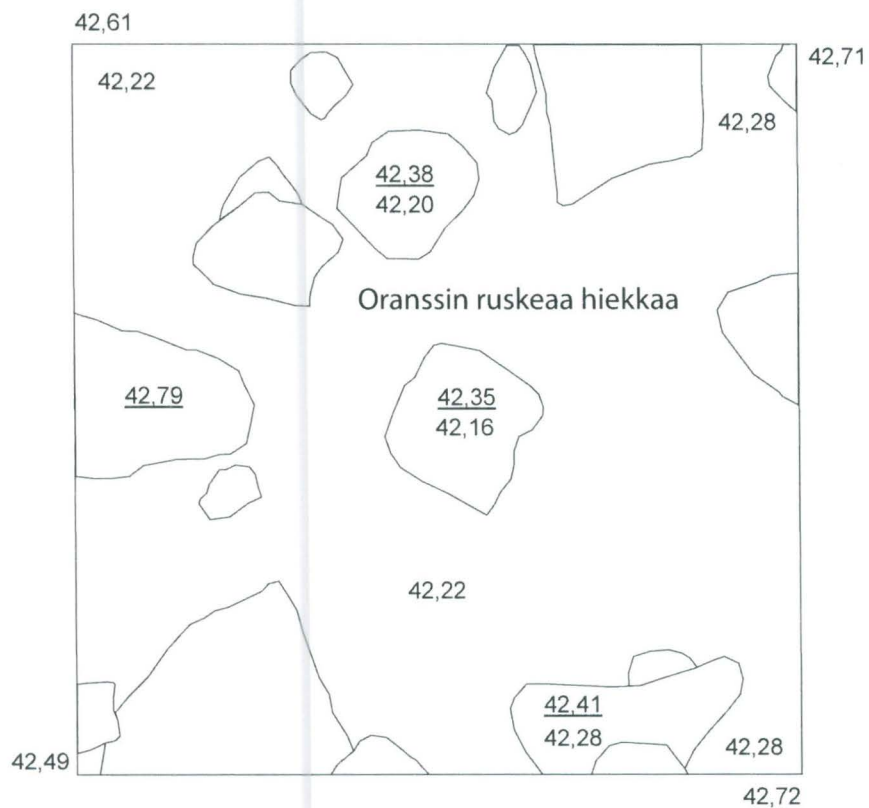
VIHTI KIRKKONIEMI
Pyhän Birgitan muinaisjännös-
alueen koekaivaus
Tiia Salo 2010

Koeruutu 5
N - Profili
Mittakaava 1:10

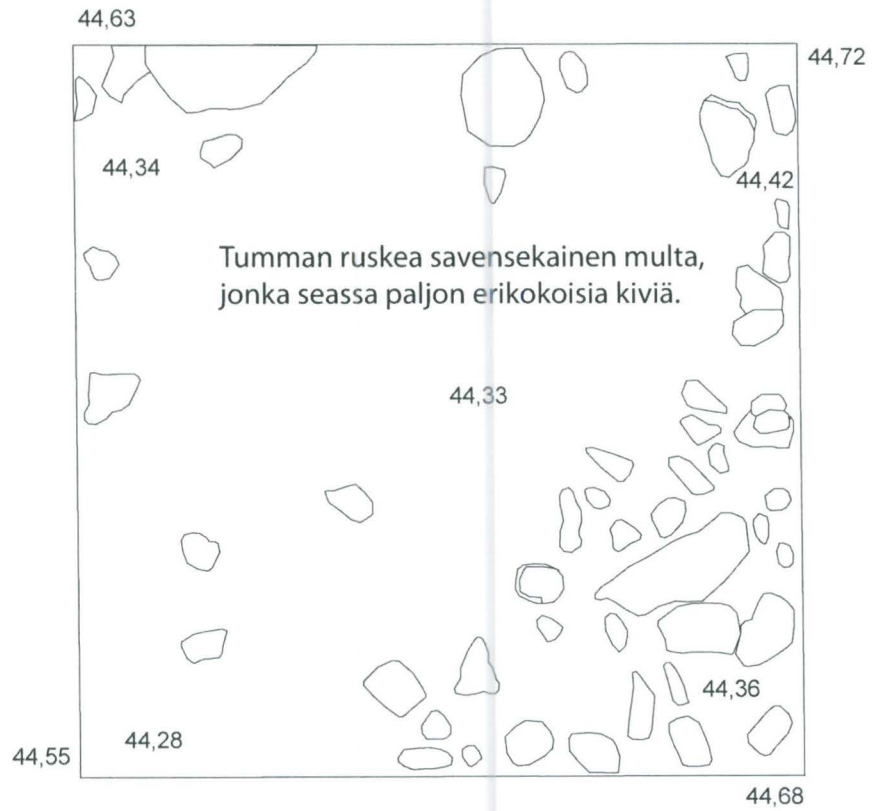
MITTAUSDOKUMENTOINTI
Teemu Tiainen 2010
Puhtaaksi piirtänyt
Teemu Tiainen 2010

Vihdin museo, Vihti

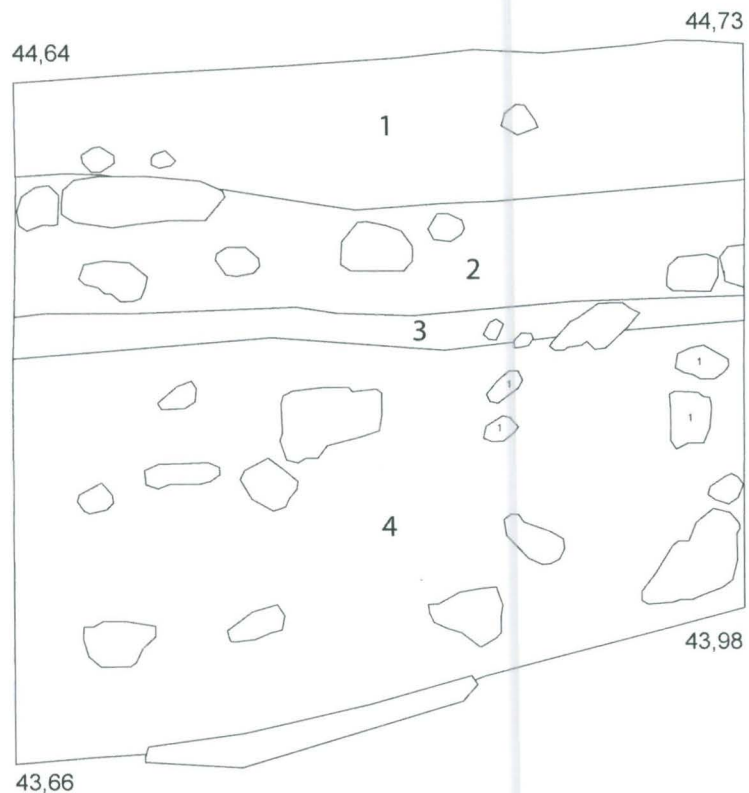
KARTTA 6

VIHTI KIRKKONIEMI Pyhän Birgitan muinaisjännös- alueen koekaivaus Tiia Salo 2010	Koeruutu 6 Kerros III Mittakaava 1:10
MITTAUSDOKUMENTOINTI Teemu Tiainen 2010 Puhtaaksi piirtänyt Teemu Tiainen 2010	Vihdin museo, Vihti
	KARTTA 7

VIHTI KIRKKONIEMI Pyhän Birgitan muinaisjäännös- alueen koekaivaus Tiia Salo 2010	Koeruutu 7 Kerros II Mittakaava 1:10
MITTAUSDOKUMENTOINTI Teemu Tiainen 2010 Puhtaaksi piirtänyt Teemu Tiainen 2010	Vihdin museo, Vihti KARTTA 8

- 1 Pintamaa
- 2 Harmaankellertävä täytesora?
- 3 Oranssinruskea, hieman savensekainen multa
- 4 Hieman vaaleamman oranssinruskea savensekainen multa

1 Tiili

VIHTI KIRKKONIEMI Pyhän Birgitan muinaisjäännös- alueen koekaivaus Tiia Salo 2010	Koeruutu 7 N - Profili Mittakaava 1:10
MITTAUSDOKUMENTOINTI Teemu Tiainen 2010 Puhtaaksi piirtänyt Teemu Tiainen 2010	Vihdin museo, Vihti
	KARTTA 9

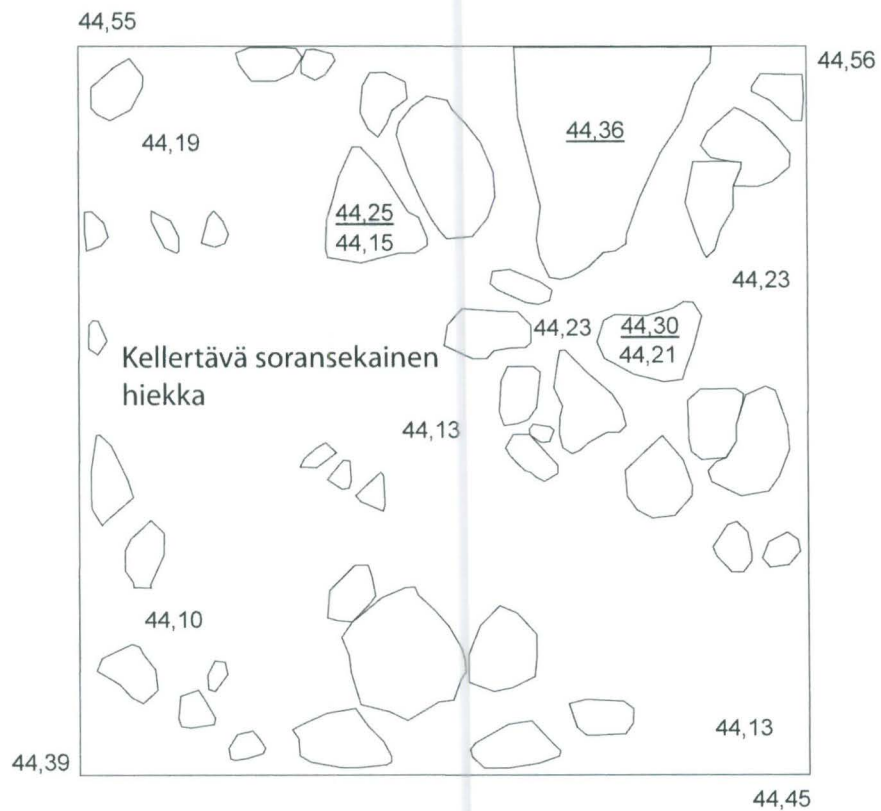
1 Pullonpohja

2 Tiili

- 1 Ruskea pintamaa
- 2 Vaaleanharmaa täytesyra
- 3 Kellertävä täytesyra?
- 4 Vaalean oranssinruskea, hieman savensekainen multa
- 5 Tumman oranssinruskea, hieman savensekainen multa

VIHTI KIRKKONIEMI Pyhän Birgitan muinaisjäännös- alueen koekaivaus Tiia Salo 2010	Koeruutu 7 E - Profili Mittakaava 1:10
MITTAUSDOKUMENTOINTI Teemu Tiainen 2010 Puhtaaksi piirtänyt Teemu Tiainen 2010	Vihdin museo, Vihti
	KARTTA 10

<p>VIHTI KIRKKONIEMI Pyhän Birgitan muinaisjäännös- alueen koekaivaus Tiia Salo 2010</p>	<p>Koeruutu 10 Kerros II Mittakaava 1:10</p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Teemu Tiainen 2010 Puhtaaksi piirtänyt Teemu Tiainen 2010</p>	<p>Vihdin museo, Vihti</p>
	<p>KARTTA 11</p>

VIHTI KIRKKONIEMI, PYHÄN BIRGITAN RAUNIOKIRKON MUINAISMUISTOALUE 2010

Luettelo mustavalkonegatiiveista

Tiia Salo

Päänumero: Vihdin museon kuvakokoelma 773

Kuvaaja: TS = Tiia Salo, TT = Teemu Tiainen

Filmi: Kodak Professional T-Max 100 BW

Kuvan päänumero 773:

alanumero	Aihe	Kuvattu suuntaan	Kuvauspäivä 2010	Kuvaaja
1.	Koeruutu 1, dokumentaatiotaso II.	0	6.7.	TS
2.	Koeruutu 1, dokumentaatiotaso II.	0	6.7.	TS
3.	Koeruutu 1, dokumentointitaso IV	0	6.7.	TS
4.	Koeruutu 1, dokumentointitaso IV	300	6.7.	TS
5.	Koeruutu 2, dokumentointitaso II	0	6.7.	TS
6.	Koeruutu 2, dokumentaatiotaso II.	0	7.7.	TS
7.	Koeruutu 4, dokumentaatiotaso III.	0	7.7.	TS
8.	Koeruutu 4, dokumentaatiotaso IV	0	8.7.	TS
9.	Koeruutu 4, dokumentaatiotaso V	0	8.7.	TS
10.	Koeruutu 4, dokumentaatiotaso VII	0	8.7.	TS
11.	Koeruutu 4, pohjoisprofiili	0	8.7.	TS
12.	Koeruutu 7, dokumentointitaso I	0	12.7.	TS
13.	Koeruutu 6, dokumentointitaso III	0	12.7.	TS
14.	Koeruutu 6 liesikiveys, dokumentointitaso III	0	12.7.	TS
15.	Koeruutu 7, profiilikuva, pullonpohja in situ	100	14.7.	TS
16.	Koeruutu 9, dokumentointitaso II	0	15.7.	TS
17.	Koeruutu 5, dokumentointitaso VI	0	15.7.	TS
18.	Koeruutu 9, dokumentointitaso III	0	15.7.	TS
19.	Koeruutu 7, dokumentointitaso IV	0	15.7.	TS
20.	Koeruutu 5, dokumentointitaso VII	0	15.7.	TS
21.	Koeruutu 9, dokumentointitaso IV	0	16.7.	TS
22.	Koeruutu 10, dokumentointitaso I	0	16.7.	TS
23.	Koeruutu 10, dokumentointitaso II	0	16.7.	TS
24.	Koeruutu 10, lähikuva, dokumentointitaso II	0	16.7.	TS
25.	Koeruutu 7, dokumentointitaso V	0	16.7.	TS

VIHTI KIRKKONIEMI, PYHÄN BIRGITAN RAUNIOKIRKON MUINAISMUISTOALUEEN KOEKAIVAUKSET 2010

Luettelo digitaalisista kuvatallenteista

Tiia Salo

Päänumero: Vihdin museon kuvakokoelma 773a

Kuvaaja: TS = Tiia Salo, TT = Teemu Tiainen

Kamera: Olympus Z5050

Digitaaliset kuvatallenteet on talletettu Vihdin museon sähköiseen kuva-arkistoon sekä CD-levylle .

Kuvan alanumero	Aihe	Kuvattu suuntaan	Kuvauspäivä 2010	Kuvaaja
1.	Työkuva. Kaivamista koeruudussa 1.		5.7.	TS
2.	Yleiskuva kaivausalueesta.		5.7.	TS
3.	Yleiskuva kaivausalueesta.		5.7.	TS
4.	Työkuva kaivausalueesta, koeruudet 1 ja 2.		5.7.	TS
5.	Työkuva. Kaivamista koeruuduissa 3 ja 4.		5.7.	TS
6.	Työkuva. Koeruutu 4.		5.7.	TS
7.	Työkuva. Seulomista koeruudusta 2.		5.7.	TS
8.	Työkuva. Seulomista koeruudusta 2.		5.7.	TS
9.	Työkuva. Seulomista koeruudusta 2.		5.7.	TS
10.	Työkuva. Koeruutu 3.		5.7.	TS
11.	Koeruutu 1, dokumentointitaso I.	0	5.7.	TS
12.	Koeruutu 4, dokumentointitaso I.	0	5.7.	TS
13.	Koeruutu 2, dokumentointitaso I	0	5.7.	TS
14.	Koeruutu 1, dokumentointitaso II.	0	6.7.	TS
15.	Koeruutu 1, dokumentointitaso III.		6.7.	TS
16.	Työkuva. Piirtäjä raivaa pusikkoa kaivausalueelta.	200	6.7.	TS
17.	Työkuva. Piirtäjä raivaa pusikkoa kaivausalueelta.	200	6.7.	TS
18.	Koeruutu 3, dokumentointitaso II	0	6.7.	TS
19.	Koeruutu 1, dokumentointitaso IV	0	6.7.	TS
20.	Koeruutu 1, dokumentointitaso IV	0	6.7.	TS
21.	Koeruutu 2, dokumentointitaso II	0	6.7.	TS
22.	Koeruutu 4, dokumentointitaso III.	0	7.7.	TS
23.	Koeruutu 4, dokumentaatiotaso IV	0	8.7.	TS
24.	Koeruutu 2, dokumentaatiotaso III. Liesi luonaiskulmassa.	0	8.7.	TS
25.	Työkuva. Kahvitauko.		8.7.	TS
26.	Työkuva. Kahvitauko.		8.7.	TS
27.	Koeruutu 4, dokumentaatiotaso V.	0	8.7.	TS
28.	Kuva P. Birgitan kirkon eteläseinämän oviaukosta. Voionmaan kaivama alue C.	300	8.7.	TS

VIHTI KIRKKONIEMI, PYHÄN BIRGITAN RAUNIOKIRKON MUINAISMUISTOALUEEN KOEKAIVAUKSET 2010

Luettelo digitaalisista kuvatallenteista

Tiia Salo

Päänumero: Vihdin museon kuvakokoelma 773 a

Kuvaaja: TS = Tiia Salo, TT = Teemu Tiainen

Kamera: Olympus Z5050

Digitaaliset kuvatallenteet on talletettu Vihdin museon sähköiseen kuva-arkistoon sekä CD-levylle .

Kuvan alanumero	Aihe	Kuvattu suuntaan	Kuvauspäivä 2010	Kuvaaja
29.	Arkeofyytti, tummatulikukka, kasvaa kirkon seinustalla.	300	8.7.	TS
30.	Arkeofyytti, keltimo, kasvaa mäen päällä.		8.7.	TS
31.	Koeruutu 5, pintamaan poiston jälkeen.	0	8.7.	TS
32.	Koeruutu 4, dokumentaatiotasot VI	0	9.7.	TS
33.	Koeruutu 4, dokumentaatiotasot VII	0	9.7.	TS
34.	Koeruutu 4, dokumentaatiotasot VII, pohjoisprofiili.	0	9.7.	TS
35.	Koeruutu 5, dokumentaatiotasot I	0	9.7.	TS
36.	Koeruutu 2, dokumentaatiotasot III.	0	9.7.	TS
37.	Työkuva. Koeruutu 5.		9.7.	TS
38.	Työkuva. Koeruutu 5.		9.7.	TS
39.	Koeruutu 3, hiiltyneen puun kerros, n. 5 cm paksu.	300	9.7.	TS
40.	Koeruutu 3, hiiltyneen puun kerros, n. 5 cm paksu.	300	9.7.	TS
41.	Koeruutu 3, dokumentointitasot III.	0	9.7.	TS
42.	Koeruutu 6, dokumentaatiotasot I.	0	12.7.	TS
43.	Koeruutu 7, dokumentaatiotasot I.	0	12.7.	TS
44.	Koeruutu 5, dokumentaatiotasot II.	0	12.7.	TS
45.	Koeruutu 6, dokumentaatiotasot II'	0	12.7.	TS
46.	Koeruutu 3, dokumentaatiotasot IV.	0	12.7.	TS
47.	Koeruutu 6, dokumentaatiotasot III.	0	13.7.	TS
48.	Koeruutu 3, länsiprofiili.	300	13.7.	TS
49.	Koeruutu 8, pintamaan poiston jälkeen.	0	13.7.	TS
50.	Koeruutu 7, hiiltynyt alue itseinäpäällä.	100	13.7.	TS
51.	Koeruutu 7, dokumentaatiotasot II hiiltyneen maan kanssa.	0	13.7.	TS
52.	Koeruutu 8, dokumentaatiotasot I.	0	13.7.	TS
53.	Koeruutu 5, dokumentaatiotasot III.	0	13.7.	TS
54.	Koeruutu 6, dokumentaatiotasot IV.	0	13.7.	TS
55.	Koeruutu 6, länsiprofiili.	300	14.7.	TS
56.	Koeruutu 8, dokumentaatiotasot II.	0	14.7.	TS

VIHTI KIRKKONIEMI, PYHÄN BIRGITAN RAUNIOKIRKON MUINAISMUISTOALUEEN KOEKAIVAUKSET 2010

Luettelo digitaalisista kuvatallenteista

Tiia Salo

Päänumero: Vihdin museon kuvakokoelma 773 a

Kuvaaja: TS = Tiia Salo, TT = Teemu Tiainen

Kamera: Olympus Z5050

Digitaaliset kuvatallenteet on talletettu Vihdin museon sähköiseen kuva-arkistoon sekä CD-levylle .

Kuvan alanumero	Aihe	Kuvattu suuntaan	Kuvauspäivä 2010	Kuvaaja
57.	Koeruutu 5, dokumentaatiotaso IV.	0	14.7.	TS
58.	Koeruutu 5, dokumentaatiotaso IV.	0	14.7.	TS
59.	Koeruutu 5, itäprofiili.	100	14.7.	TS
60.	Koeruutu 7, itäprofiili. Pullonpohja in situ.	100	14.7.	TS
61.	Koeruutu 8, dokumentaatiotaso III.	0	14.7.	TS
62.	Koeruutu 8, dokumentaatiotasi IV.	0	14.7.	TS
63.	Koeruutu 8, pohjoisprofiili.	0	14.7.	TS
64.	Koeruutu 7, dokumentaatiotaso III.	0	14.7.	TS
65.	Koeruutu 5, dokumentaatiotaso V.	0	14.7.	TT
66.	Työkuv. Koeruutu 5.		14.7.	TS
67.	Työkuv. Koeruutu 5.		14.7.	TS
68.	Työkuv. Koeruutu 7.		14.7.	TS
69.	Työkuv. Koeruutu 7.		14.7.	TS
70.	Työkuv. Koeruutu 9.		14.7.	TS
71.	Koeruutu 9, dokumentointitaso II.	0	15.7.	TS
72.	Koeruutu 5, dokumentointitaso VI.	0	15.7.	TS
73.	Koeruutu 5, dokumentointitaso VI. Lähikuva.	0	15.7.	TS
74.	Koeruutu 9, dokumentointitaso III.	0	15.7.	TS
75.	Koeruutu 7, dokumentointitaso IV.	0	15.7.	TS
76.	Koeruutu 5, dokumentointitaso VII.	0	15.7.	TS
77.	Koeruutu 9, dokumentointitaso IV.	0	16.7.	TS
78.	Koeruutu 10, dokumentointitaso I.	0	16.7.	TS
79.	Koeruutu 5, dokumentointitaso VIII.	0	16.7.	TS
80.	Koeruutu 5, dokumentointitaso VIII. Lähikuva.	0	16.7.	TS
81.	Koeruutu 9, dokumentointitaso V.	0	16.7.	TS
82.	Koeruutu 9, pohjoisprofiili.	0	16.7.	TS
83.	Koeruutu 10, dokumentointitaso II.	0	16.7.	TS
84.	Koeruutu 10, lähikuva kivipanoksesta.	0	16.7.	TS

VIHTI KIRKKONIEMI, PYHÄN BIRGITAN RAUNIOKIRKON MUINAISMUISTOALUEEN KOEKAIVAUKSET 2010

Luettelo digitaalisista kuvatallenteista

Tiia Salo

Päänumero: Vihdin museon kuvakokoelma 773 a

Kuvaaja: TS = Tiia Salo, TT = Teemu Tiainen

Kamera: Olympus Z5050

Digitaaliset kuvatallenteet on talletettu Vihdin museon sähköiseen kuva-arkistoon sekä CD-levylle .

Kuvan alanumero	Aihe	Kuvattu suuntaan	Kuvauspäivä 2010	Kuvaaja
85.	Koeruutu 10, dokumentointitaso III.	0	16.7.	TS
86.	Koeruutu 7, dokumentointitaso V.	0	16.7.	TS
87.	Koeruutu 10, dokumentointitaso IV.	0	16.7.	TS
88.	Koeruutu 10, dokumentointitaso V.	0	16.7.	TS
89.	Koeruutu 7, pohjoisprofiili.	0	16.7.	TS
90.	Koeruutu 7, itäprofiili.	100	16.7.	TS
91.	Koeruutu 5, dokumentointikerros IX.	0	16.7.	TS
92.	Koeruutu 5, pohjoisprofiili.	0	16.7.	TS
93.	Työkuva. Kaivaustenjohtaja dokumentoi koeruutua 5.		16.7.	TT
94.	Työkuva. Koeruutujen täyttöä.		16.7.	TS

LIITE 6.

VIHTI KIRKKONIEMI

Pyhän Birgitan kirkon muinaismuistoalueen arkeologinen koekaivaus 5.-16.7.2010

Tiia Salo 2010

LÖYTÖLUETTELO KM 2010048:

Löydöt luettelointi RHO:n arkistoon päänumerolla KM 2010048:1-83

Luettelointi: Teemu Tiainen ja Tiia Salo

KM 2010048: alanumero	Koeruudun numero	Taso / syvyys cm	Konteksti	Materiaali	Laji	Kuvaus	Kpl	Mitat mm	Paino g	Muuta
1	1	I / 0-10	multainen hiekkainen	Metallia	kaksi pientä metallin palaa	Toinen pala rautaa, toinen kuparia?	2	Suurempi 15 x 1	1	
2	1	I / 0-10	hiekkainen multainen	Piitä		Tumman harmaa pii-iskos	1	7 x 3	1	
3	1	I / 0-10	hiekkainen multainen	Kvartsia Palanutta			5	8	16	
4	1	I / 0-10	hiekkainen Vaalean ruskea	savea			7	8	6	
5	1	II / 10-15	hiekkainen multa Vaalean ruskea	Luuta	palanutta luuta		2	7 x 4	>1	
6	1	II / 10-15	hiekkainen multa	Palanutta savea			1	18 x 13	1	
7	2	I / 0 - 10	hiekkamulta	Lasia	1 taso- ja 1 astialasin pala	Vaalean vihreitä paloja	2	12 x 9 x 2	1	
8	2	I / 0 - 10	hiekkamulta	Metallia	rautanaula	Vääntynyt. Kanta pyöreä Valkoinen	1	11	12	
9	2	I / 0 - 10	hiekkamulta	Simpukan kuorta?		simpukan kuoren? pala	1	halkaisija 12	>1	
10	2	taso 2	?	Punasavi	keramiikkaa	Sisäpinnalla vaaleaa lasitusta	1	13 x 11 x 6	1	
11	2	taso 2	?	Lasia	astialasia	vihreitä paloja	3	Suurin 18 x 8 x 3	2	

LIITE 6.

VIHTI KIRKKONIEMI

Pyhän Birgitan kirkon muinaismuistoalueen arkeologinen koekaivaus 5.-16.7.2010

Tiia Salo 2010

LÖYTÖLUETTELO KM 2010048:

Löydöt luetteloitu RHO:n arkistoon päänumerolla KM 2010048:1-83

Luettelointi: Teemu Tiainen ja Tiia Salo

KM 2010048: alanumero	Koeruudun numero	Taso / syvyys cm	Konteksti	Materiaali	Laji	Kuvaus	Kpl	Mitat mm	Paino g	Muuta
12	2	taso 3	?	Lasia	astialasia	Vihreitä astialasin kappaleita, suurin kappale pullon suusta	16	suurin 24 x 19 x 8	17	
13	2	taso 3	?	Metallia	naulojen/hakasen katkelmia	Yksi pala L kirjaimen muotoinen	3	hakanen 43 x 16 x 5	12	
14	3	I / 0 - 10	Pintamaa	Kvartsia			1	21 x 16 x 16	6	
15	3	II / 10 - 30	?	Lasia	astialasia	Vaalean vihreä pala	1	14 x 12 x 4	1	
16	3	II / 10 - 30	?	Kvartsia	iskoksia?		4	suurin 15 x 12 x 6	3	
17	3	III / 30 - 60	?	Punasavi	keramiikkaa	Yhdessä palassa hieman vaaleaa lasitusta	5	lasitettu pala 23 x 19 x 3	6	
18	3	III / 30 - 60	?	Lasia	tasolasia	Vihreä tasolasin pala, jossa kevyesti iridisoiva pinta	1	16 x 15 x 2	1	
19	3	III / 30 - 60	?	Liitupiippu	varren katkelma			pituus 45, halkaisija 8	4	
20	3	III / 30 - 60	?	Metallia	rautakahva?	kahteen osaan taittunut rautainen kahva/ripa	2	kumpikin pala: pituus noin 180, paksuus 4	33	
21	3	III / 30 - 60	?	Metallia	rautanaulan katkelmia	3 takonaulaa, muista ei varmuutta	7	suurempi 19 x 13	46	
22	3	III / 30 - 60	?	Piitä		Vaalean harmaita piin paloja	2	x 7	3	
23	3	IV / 60 - 70	?	Kvartsia		Läpikuultavaa kvartsia, esine?	1	22 x 19 x 6	2	

LIITE 6.

VIHTI KIRKKONIEMI

Pyhän Birgitan kirkon muinaismuistoalueen arkeologinen koekaivaus 5.-16.7.2010

Tiia Salo 2010

LÖYTÖLUETTELO KM 2010048:

Löydöt luetteloitu RHO:n arkistoon päänumerolla KM 2010048:1-83

Luettelointi: Teemu Tiainen ja Tiia Salo

KM 2010048: alanumero	Koeruudun numero	Taso / syvyys cm	Konteksti	Materiaali	Laji	Kuvaus	Kpl	Mitat mm	Paino g	Muuta
24	4	II / 10 - 20	?	Fajanssia		lasitusta toisella pinnalla	1	9 x 8 x 1	>1	
25	4	II / 10 - 20	?	Lasia	astialasia	Tumman vihreää, paksua astialasia	1	15 x 11 x 7 29 x 4, kannan halkaisija 7	2	
26	4	II / 10 - 20	?	Metallia	rautanaula	Vaalean ruskeita astianpaloja. Yksi pohjapala. 3 palassa tumma pinta. Paloissa uurre / kohoviiva	1		2	
27	4	III / 20 -30	?	Keramiikkaa	esihistoriallista, rautakautista? keramiikkaa	koristelua. naulan / koukun katkelma,	20	pohja: 27 x 26 x 10, suurin tumma ulkopinta: 32 x 20 x 8	37	
28	4	III / 20 -30	?	Metallia	rautaisen koukun / naulan katkelma	kapeampi pää taipunut	1	23 x 7 x 3	3	
29	4	III / 20 -30	?	Luuta	palanutta luuta		2		>1	
30	4	III / 20 -30	?	Piitä		Harmaata piitä	1	25 x 16 x 5 suurin 29 x 22 x 17	3	
31	4	III / 20 -30	?	Kvartsia		Vaalean ruskeita astianpaloja. Osassa paloja uurre / kohoviiva	4		10	
32	4	IV / 30 - 40	?	Keramiikkaa	esihistoriallista, rautakautista? keramiikkaa	koristelua iskos, valkoista kvartsia	8	suurin 23 x 16 x 7	9	
33	5	I / 0 - 10	?	Kvartsia		rusehtava astialasin pala	1	17 x 10 x 5	1	
34	5	II / 10 - 30	?	Lasia	astialasia		1	22 x 16 x 3 23 x 5, kannan halkaisija 12	2	
35	5	II / 10 - 30	?	Metallia	rautanaula		1		3	

VIHTI KIRKKONIEMI

Pyhän Birgitan kirkon muinaismuistoalueen arkeologinen koekaivaus 5.-16.7.2010

Tiia Salo 2010

LÖYTÖLUETTELO KM 2010048:

Löydöt luettelointi RHO:n arkistoon päänumerolla KM 2010048:1-83

Luettelointi: Teemu Tiainen ja Tiia Salo

KM 2010048: alanumero	Koeruudun numero	Taso / syvyys cm	Konteksti	Materiaali	Laji	Kuvaus	Kpl	Mitat mm suurempi 14 x 9 x 7 suurin 46 x 26	Paino g	Muuta
36	5	II / 10 - 30	?	Kvartsia			2		1	
37	5	III / 30 - 50	?	Kvartsia			3		37	
						Lautasen pohjapala, sisäpinnalla himmeää vaalean sinistä koristelua vaalean ruskea keramiikan? pala	1	29 x 18 x 4	2	
38	5	V / 60 - 85	?	Fajanssia			1			
39	5	VI / 85 - 95	?	Keramiikkaa?			1	15 x 13 x 4	1	
40	5	VII / 95 - 105	?	Metallia	rautanaula		1	73 x 5, kannan halkaisija 12	9	
41	5	VII / 95 - 105	?	Punamultaa?		Pieniä pyöreähköjä paloja	3		>1	
			Tumman ruskea saven sekainen multa	Lasia	astia- ja tasolasia	1 astia- sekä 2 kirkasta tasolasin palaa	3		4	
42	5	VIII / 105 - 115				Kaksi epämääräiseksi ruostunutta raudan palaa	2	Suurempi 36 x 22 x 17	28	
43	5	VIII / 105 - 115	Tumman ruskea saven sekainen multa	Metallia			2			
44	5	VIII / 105 - 115	Tumman ruskea saven sekainen multa	Metallia	rautanauloja / katkelmia		4	Suurin 67 x 8, kannan halkaisija 17	35	
45	5	VIII / 105 - 115	Tumman ruskea saven sekainen multa	Kvartsia			1	14 x 8	1	
46	5	IX / 115 - 140	?	Lasia	tasolasia	Vaalean vihreää tasolasia	2	Suurempi pala 25 x 17 x 1	2	

LIITE 6.

VIHTI KIRKKONIEMI

Pyhän Birgitan kirkon muinaismuistoalueen arkeologinen koekaivaus 5.-16.7.2010

Tiia Salo 2010

LÖYTÖLUETTELO KM 2010048:

Löydöt luetteloitu RHO:n arkistoon päänumerolla KM 2010048:1-83

Luettelointi: Teemu Tiainen ja Tiia Salo

KM 2010048: alanumero	Koeruudun numero	Taso / syvyys cm	Konteksti	Materiaali	Laji	Kuvaus	Kpl	Mitat mm	Paino g	Muuta
46	5	IX / 115 - 140	?	Lasia	tasolasia	Vaalean vihreää tasolasia	2	Suurempi pala 25 x 17 x 1	2	
47	5	IX / 115 - 140	?	Metallia	rautanauloja / katkelmia		3	Paksuin 63 x 7, kannan halkaisija 11	25	
48	5	IX / 115 - 140	?	Kvartsia			1	21 x 19 x 10	3	
49	5	IX / 115 - 140	?	Simpukan kuorta?		Valkoinen simpukan kuoren? pala	1	11 x 5	>1	
50	6	I / 0 - 20	?	Metallia	rautanaula	Taottu	1	40 x 3, kannan halkaisija 13 suurin 22 x 11 x	3	
51	6	I / 0 - 20	?	Kvartsia			3	6	6	
52	6	I / 0 - 20	?	Tiiltä			7		12	
53	6	I / 0 - 20	?	Palanutta savea			53		92	
54	6	II / 20 - 30	?	Kvartsia Palanutta savea			2	suurempi 21 x 18 x 7	5	
55	6	II / 20 - 30	?	Kvartsia			2		2	
56	6	III / 30 - 40	?	Kvartsia			1	20 x 13 x 8	3	
57	7	I / 10-20	?	Laastia		Yhdessä palassa laasti kiinni kivessä	3		34	
58	7	II / 20 - 40	?	Punasavi	keramiikkaa		9	suurin pala: 27 x 16 x 3	8	
59	7	II / 20 - 40	?	Lasia	taso- ja astialasia	3 erisävyistä vihreää taso- sekä 1 kirkas astialasin pala. Kaikki palat iridisoivat	4	suurin pala: 25 x 20 x 2	3	

LIITE 6.

VIHTI KIRKKONIEMI

Pyhän Birgitan kirkon muinaismuistoalueen arkeologinen koekaivaus 5.-16.7.2010

Tiia Salo 2010

LÖYTÖLUETTELO KM 2010048:

Löydöt luetteloitu RHO:n arkistoon päänumerolla KM 2010048:1-83

Luetteloiti: Teemu Tiainen ja Tiia Salo

KM 2010048: alanumero	Koeruudun numero	Taso / syvyys cm	Konteksti	Materiaali	Laji	Kuvaus	Kpl	Mitat mm	Paino g	Muuta
60	7	II / 20 - 40	?	Metallia	rautanauvoja		2	suurempi 76 x 9, kannan halkaisija 15	17	
61	7	III / 40 -45	?	Lasia	taso- ja astialasia	vihertävää lasia. 1 taso- ja 4 astialasin palaa	5	suurin 32 x 14 x 1	3	
62	7	III / 40 -45	?	Kvartsia			2	suurempi 16 x 9 x 5	1	
63	7	IV / 45 - 60	?	Punasavi	keramiikkaa		3	suurin 15 x 12 x 5	1	
64	7	IV / 45 - 60	?	Lasia	2 taso- ja 1 astialasin palaa	Vaalean vihreää taso- ja astialasia. Iridisovat pinnat	3	astialasi 23 x 9 x 2	2	
65	7	IV / 45 - 60	?	Kvartsia			8	suurin 25 x 17 x 10	11	
66	7	IV / 45 - 60	?	Tiiltä		Kentälle jätettiin noin kilo tiilen paloja 2 palaa astiasta, joista toinen reunapala. Näissä paloissa valkosavilietemaala us, sekä toisessa hieman vaaleaa lasitetta	2	suurempi pala: 80 x 53 x 21	159	luetteloon kaksi edustavinta ja suurinta palaa
67	7	taso 5	?	Punasavi	keramiikkaa		3	suurin 53 x 41 x 8	16	Pullon pohja oli profilissa, josta se irrotettiin kuopan valmistuttua
68	7	IV / 45 - 60	?	Lasia	astialasia	Kirkasta iridisoivaa lasia, pullon pohja	1	halkaisija 43, korkeus 17	18	

LIITE 6.

VIHTI KIRKKONIEMI

Pyhän Birgitan kirkon muinaismuistoalueen arkeologinen koekaivaus 5.-16.7.2010

Tiia Salo 2010

LÖYTÖLUETTELO KM 2010048:

Löydöt luetteloitu RHO:n arkistoon päänumerolla KM 2010048:1-83

Luettelointi: Teemu Tiainen ja Tiia Salo

KM 2010048: alanumero	Koeruudun numero	Taso / syvyys cm	Konteksti	Materiaali	Laji	Kuvaus	Kpl	Mitat mm	Paino g	Muuta
69	7	taso 5	?	Lasia	tasolasia	vaalean vihreää iridisoivaa tasolasia	2	suurempi 25 x 23 x 1	2	
70	7	taso 5	?	Kvartsia			3	suurin 23 x 13 x 6	3	
71	7	taso 5	?	Kiveä	kiviesineen katkelmia?	Kaksi palaa samasta kivistä, yksi kylki hiottu	2	suurempi 75 x 16 x 11	15	
72	8	I / 10 - 20	?	Kvartsia			3	suurin 22 x 12 x 7	4	
73	8	II / 20 - 30	?	Kvartsia			2	suurempi 21 x 23 x 6	4	
74	8	profiilin suoristus 0- 30	?	Lasia	astialasia	vihreänruskeaa astialasia, pohjapala	1	38 x 29 x 16	12	
75	8	profiilin suoristus 0- 30	?	Kvartsia			1	13 x 12 x 6	1	
76	9	II / 10 - 20	?	Lasia	tasolasia	vaalean vihreä tasolasin pala	1	8 x 5 x 1 tako 29 x 13 x 6, ohut 47 x 2	>1	
77	9	II / 10 - 20	?	Metallia	rautanauloja	1 takonaula ja 1 ohut naula	2	kannan halkaisija 4	5	
78	9	II / 10 - 20	?	Simpukan kuorta?		pala valkeaa simpukan kuorta?	1	11 x 7 x 1	>1	
79	9	III / 20 - 30	?	Kvartsia			1	14 x 11 x 4	1	
80	10	I / 0 - 20	ruskea pintamulta	Keramiikkaa	esihistoriallista keramiikkaa	pieni keramiikan pala, sisäpinnalla heikosti erottuvia uurteita	1	16 x 12 x 7	1	

LIITE 6.

VIHTI KIRKKONIEMI

Pyhän Birgitan kirkon muinaismuistoalueen arkeologinen koekaivaus 5.-16.7.2010

Tiia Salo 2010

LÖYTÖLUETTELO KM 2010048:

Löydöt luetteloitu RHO:n arkistoon päänumerolla KM 2010048:1-83

Luettelointi: Teemu Tiainen ja Tiia Salo

KM 2010048: alanumero	Koeruudun numero	Taso / syvyys cm	Konteksti	Materiaali	Laji	Kuvaus	Kpl	Mitat mm	Paino g	Muuta
81	10	I / 0 - 20	ruskea pintamulta	Metallia	rautahelan katkelma?	katkelman toisessa päässä näkyvissä pala niittä	1	34 x 10 x 6	5	
82	10	III / 30-40	?	Keramiikkaa?	keramiikkaa / litteä palaneen	säilyneellä pinnalla	1	14 x 12 x 3	>1	
83	10	III / 30-40	?	Kvartsia	saven pala kvartsiesine?	ei koristelua	1	27 x 11 x 8	3	

LIITE 7.

VIHTI KIRKKONIEMI

Pyhän Birgitan kirkon muinaismuistoalueen arkeologinen koekaivaus 5.-16.7.2010

Tiia Salo 2010

KONSERVOITAVAT LÖYDÖT

Luettelointeet Teemu Tiainen ja Tiia Salo

KM 2010048: alanumero	Koeruudun numero	Taso / syvyys cm	Konteksti	Materiaali	Laji	Kuvaus	Kpl	Mitat mm	Paino g
1	1	I / 0-10	multainen hiekkamulta	Metallia	kaksi pientä metallin palaa	Toinen pala rautaa, toinen kuparia?	2	Suurempi 15 x 1 Pituus 91, kannan halkaisija	1
8	2	I / 0 - 10	Pintamaa / hiekkamulta	Metallia	rautanaula naulojen / hakasen katkelmia	Vääntynyt. Kanta pyöreä Yksi pala L kirjaimen muotoinen	1	11	12
13	2	III/ 20-30 cm	?	Metallia	katkelmia	kahteen osaan taittunut rautaisen kahva/ripa	3	hakanen 43 x 16 x 5	12
20	3	III / 30 - 60	?	Metalli	rautakahva?	3 takonaulaa, muista ei varmuutta	2	kumpikin pala: pituus noin 180, paksuus 4 suurin pituus 96, paksuus 7, kannan halkaisija	33
21	3	III / 30 - 60	?	Metalli	rautanaulan katkelmia	varmuutta	7	16	46
26	4	II / 10 - 20	?	Metallia	rautanaula	naulan / koukun katkelma, kapeampi pää taipunut	1	29 x 4, kannan halkaisija 7	2
28	4	III / 20 -30	?	Metallia	rautaisen koukun / naulan katkelma	katkelma, kapeampi pää taipunut	1	23 x 7 x 3 23 x 5, kannan halkaisija 12	3
35	5	II / 10 - 30	?	Metallia	rautanaula		1	73 x 5, kannan halkaisija 12	3
40	5	VII / 95 - 105	?	Metalli	rautanaula		1	73 x 5, kannan halkaisija 12	9
43	5	VIII / 105 - 115	Tumman ruskea saven sekainen multa	Metalli		Kaksi epämääräiseksi ruostunutta raudan palaa	2	Suurempi 36 x 22 x 17	28

LIITE 7.

VIHTI KIRKKONIEMI

Pyhän Birgitan kirkon muinaismuistoalueen arkeologinen koekaivaus 5.-16.7.2010

Tiia Salo 2010

KONSERVOITAVAT LÖYDÖT

Luettelointeet Teemu Tiainen ja Tiia Salo

KM 2010048: alanumero	Koeruudun numero	Taso / syvyys cm	Konteksti	Materiaali	Laji	Kuvaus	Kpl	Mitat mm	Paino g
44	5	VIII / 105 - 115	Tumman ruskea saven sekainen multa	Metalli	rautanauloja / katkelmia		4	Suurin 67 x 8, kannan halkaisija 17	35
47	5	IX / 115 - 140	?	Metallia	rautanauloja / katkelmia		3	Paksuin 63 x 7, kannan halkaisija 11	25
50	6	I / 0 - 20	?	Metalli	rautanaula	Taottu	1	40 x 3, kannan halkaisija 13	3
60	7	II / 20 - 40	?	Metalli	rautanauloja		2	suurempi 76 x 9, kannan halkaisija 15 tako 29 x 13 x 6,	17